

Dr. Ramaseter F.
No. 2. Ue. 8.
KABOVIVATAL TELEFON: 9-77
Str. Baron L. Pop 10.
LŐFIZETESI ARAK:
Egész évre ——— 1150 „
Félévre ——— 600 „
Negyedévre ——— 620 „
Egy hónapra ——— 110 „

X. évfolyam * 203. szám
1929 Szeptember 7 Szombat
* 5689 év Etul 2 *

UJ KELET

NORA
RADIO
En detail:
CONSTRUCTIO
CLUJ, PIATA UNIRII.

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Megint uszitanak

Sohasem táptájtunk különösebb illuziókat a politikai pártokkal szemben. A pártpolitika természetében rejlik, hogy az ellenzéken demagog egészen a felelőtlenségig, a kormányon pedig csak addig ragaszkodik a programjába foglalt elvek megvalósításához, amíg azok a pártdekekekkel nem kerülnek személyn, vagy tárgyi összeütközésbe. Ezek a megállapítások különösen érvényesek a mi speciális politikai viszonyainkra, amelyekkel „Párt öfelségének” autoritása korlátlanul ural. Minden eszköz, minden akció jó és erkölcsös, ha a párt magasabb érdekeit szolgálja.

Dr. Emil Hatiegan a kolozsvári egyetem rektora és a kamara alelnöke egy bukaresti lapnak adott nyilatkozatában szomorú igazságot adja ezeknek a megállapításoknak. Egy nyilatkozata során Hatiegan dr. megállapítja, hogy az ellenzéki pártok milyen nemtelen eszközöket használnak fel politikai propagandájukban arra, hogy a falu lakosságának szimpátiáját megszerezzék. „Igen, — mondja nyilatkozatában a kamara alelnöke — tudomásom van arról, hogy a liberális és avaroszkánus pártok fektelen antiszemita agitációval próbálnak a falvakban népszerűséget aratni. Ez a trükk azonban nem fog beválni. Az antiszemitizmus betegség volt, melyen már túl vagyunk.”

Két pontosan elválasztható része van ennek a kijelentésnek. Az egyik a liberálisok és az avaroszkánusok zsidóellenes propagandáját illeti. A recept régi. Nincs az az argumentum amellyel egy pártot, egy kormányt olyan meggyőzően és olyan biztosan lehetne kompromitálni, mint a zsidókkal való cimborálás vádjával. Az „áruló” Sterét bizonyára szívesebben megbocsájtják és elnézik a nemzeti pártoknak, mint azt a vádat, hogy eladta magát a zsidóknak. Legalább is így volt ez a múltban. A liberális párt és függetlenek az avaroszkánusok — programjuknál, koncepciójuknál, vezetőjük mentalitásánál fogva — reakciós pártok. Mindkét párt a múltban előszeretettel kultiválta az antiszemitizmust, nemcsak az ellenzéken, hanem kormányon is. A diákmozgalom fellángolása, az antiszemita zavargások és a liberális-avaroszkánus belügyminiszterek között szoros összefüggés állt fenn Végeredményben egészen mellékes hogy egy a liberálisok, mint az avaroszkánusok nem közvetlenül a zsidókon akartak ütni, hanem a zavargásokat azért szították, hogy az elnyomó intézkedések a nemzeti parasztpárt egyrészt erősből ellenzéki mozgalmat főtűsítsék el. A nagy a mi számunkra az, hogy a zsidóság volt az a Prügelknabe, akit mindannyiszor előréncigáltak, valahányszor a zsidó-verések nyomán támadt zavargásból valamelyes pártpolitikai profitot lehetett kihalászni.

Nem volna tulajdonképpen semmi esedélni való azon, hogy a liberálisok és avaroszkánusok az ellenzékben is konzekvensek maradnak kedvelt és eddig nagyon jól bevált politikájukhoz és ha már minden argumentum kifogy, ha az adóemelések, a pipadomány drágulása és a száraz idők nem tudják eltántorítani Maniu-hűségüktől a parasztokat, úgy ultima ráció gyanánt kijátszák az antiszemitizmus elkoptatott, de mindig

hatásosnak bizonyuló frázisait. A Maniu-kormány hatalomrajövetele óta relatív nyugalom uralkodik az országban. Az antiszemita villongások elmúltak, a diákság komoly tanuláshoz szenteli idejét, részint mert meggyőződött arról, hogy felelőtlen politikuskok csak eszközül használták fel a hamis jelszavak által félrevezetett ifjúságot, másrészt pedig mert nincs, aki felelős helyről inspirálja és fedezze tekintélyével a demonstrációkat. Ebben a nyugalmi állapotban most a liberális és avaroszkánus demagogok kissé el akarják hinteni a gyűlölet lángját, éppen ők, akik ugyancsak tudatában vannak annak, hogy az általuk provokált zavargások mérhetetlenül nagy

károkat okoznak az országnak. Talán akad majd egy nemzetgazdász, aki számokban is ki fogja fejezni, hogy milyen mínusz jelentett az ország külföldi hittele számára az emlékezetes nagyváradiai diákkongresszus. Am mindez nem akadályozza meg a politikuskokot abban, hogy előről kezdjék az izgatást, mert hiszen bármilyen tragikus konzekvenciákkal is járjon ez a felelőtlen agitáció, indokolt, ha a pártok bármilyen csekély hasznot is húzhatnak belőle. Hatiegan professzor azt mondja, hogy az antiszemitizmusból kigyógyult az ország. Szeretnék hinni, hogy ez így is van. Szeretnék hinni, hogy az antiszemita agitációk trükkje hajótörést fog

szenvedni a parasztság jobb belátásán és józanságán. De függetlenül attól, hogy az antiszemita propaganda hatásos-e, vagy sem, az alkotmányba és az ország törvényeibe ütközik. A kamara alelnöke megállapította, hogy politikai agitátorok a zsidóság ellen uszítják a lakosságot. A nemzeti parasztpárt, mely oly feltékenyen örökdi a törvényességre, alkalmazza a törvény szigorát ezekkel a felbujtókkal szemben, függetlenül attól, hogy ártanak-e a nemzeti parasztpártnak, vagy sem, hanem egyszerűen azért, mert egyszer csak rá kell mutatni a kellő szigorral arra, hogy az ország zsidó állampolgárai nem szabadon odadobott pródái minden jött-ment kortes kénye-kedvének.

Az Émekben és az erdélyi kolónián nem voltak komolyabb arab támadások

Tendenciózus áhírek voltak a kolóniák elpusztításáról szóló jelentések Palesztinában ismét megindult a normális élet. A palesztinai hatóságok semmit sem okultak a lezajlott eseményekből

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 6. Az Uj Kelet tudósítójától). — A hivatalos jelentések után most már lassanként magánértesülések is kezdenek érkezni Palesztinából, amelyek megerősítik azokat a híreket, hogy egy Jeruzsálemben, mint az egész ország területén teljesen helyre állott a rend és a nyugalom. Az is kitűnik a legújabb jelentésekből, hogy

lárís csapatok lefegyverezték őket. A kimondottan palesztina-ellenes angol konzervatív sajtó, a Rothermere-lapok ezzel kapcsolatban azt írták, hogy az összetűzés során több zsidót megöltek, sokat pedig megsebesítettek. A Zsidó Távirati

Ugynökség jeruzsálemi értesülése szerint az egész összetűzésről szóló hír pusztia kitalálás, amilyen gyakran került a sajtóba a palesztinai eseményekkel kapcsolatba.

az arabok pusztításáról forgalomba került hírek, amint azt beavatottak eddig is tudták, tendenciózusan nagyították a lényegesen elkövetett rombolásokat.

Londonból érkező, feltétlenül megbízható táviratok szerint a sajtóban elterjedt összes hírek, amelyek az Émek Jezreélben történt pusztításokról szólnak, valótlank. Az igazság az, hogy a zavargások során éppen az Émek volt az, amelyeket az arabok teljesen megkíméltek és elkerültek.

Nagy az elkeseredés a zsidó önvédelmi csapatok lefegyverzése miatt

A zsidó önvédelmi csapatok lefegyverzése valóban óriási izgalmat és elkeseredést szült a palesztinai jisiv körében. Fokozza a felháborodást az is, hogy a palesztinai kormányhatóságok semmit sem okultak az eseményekből és továbbra is a zsidóságra súlyosan sérelmes magatartást tanúsítanak. Jellemző erre, hogy a jeruzsálemi katonai parancsnokság

Sir John Chancellor fő kormányzó visszaérkezése után Hoofien és Horowitz ügyvédek, akiket a kongresszusra utazott cionista Exekutive távollétének ideje alatt a palesztinai jisiv ügyeinek vezetésével bízt meg, megjelentek nála kihallgatáson.

Hoofien és Horowitz közölték a fő kormányzóval, hogy a Jewish Agency nevében keresték fel és követelik, hogy a kormány ismerje el a Jewish Agency pozícióját, amelyet az utóbbi hetekben tudomásul sem vettek. A mandátum negyedik szakaszának értelmében

Nem érte semmi baj Kraj Gideont, az erdélyi kolóniát sem.

Hasonlóképpen nem felel meg a valóságnak az a hír sem, hogy Givah és Tel-József kvucákat az arabok felégették volna. A harcok révén szenvedett veszteségek tekintetében, egy augusztus 22-én kelt magánlevél szerint, amely ma érkezett Jeruzsálemből, az ottani harcokban az arabok sokkal nagyobb veszteséget szenvedtek, mint a zsidóság.

azokat az arabokat, akiket a kerületi bizos a zavargások kitörése után a rendőrséghez osztott be és akik sokszor aktív módon is részt vettek a zsidók elleni támadásokban, visszavette szolgálatába.

Ezzel szemben a jeruzsálemi zsidó hitközség tanácsának azt a javaslatát, hogy a zsidó sémérokot kísérítő rendőrségként vegyék igénybe, a katonai hatóságok visszautasították. Az elmúlt csütörtökön este ismét több embert letartóztattak a zsidó önvédelmi csapatok (Hagana) tagjai közül. Az újabb letartóztatások leirhatalan elkeseredést váltottak ki a jeruzsálemi és az egész palesztinai zsidóságból. A jeruzsálemi Cionista Szervezet közlése szerint

az Agencynek joga van a mandátarius hatalommal tanácskozni és együttműködni, mely funkciókat az Agency a valóságban is gyakorolni akarja.

A zsidóság képviselői abszolút részletes információkat kértek a fő kormányzótól a zsidókat érintő helyzetről, katonai titkok kivételével, továbbá azt kérték, hogy állítsák helyre és tegyék szabaddá a közvetlen összeköttetést a londoni Executívvel.

Jeruzsálemben és az ország többi részében a normális élet kezd helyre állani. A kolóniákon ismét megkezdtek a mindennapi munkát, a városokban az üzletek megint nyitva vannak, a gyárak is kivétel nélkül özemben vannak.

Rechobotban is nagy felzudulás észlelhető amiatt, hogy a kolónia önvédelmi csapatát a váratlanul megjelent arab rendőrség lefegyverezte

és ezáltal Rechobot minden védelem nélkül maradt. Hír szerint a zsidó önvédelmi szervezet letartóztatott tagjait a palesztinai hatóságok bíróság elé akarják állítani.

Hosszabb tárgyalások tárgyát képezte a zsidó önvédelmi csapatok lefegyverzésének kérdése is. A zsidóság képviselői az összes argumentumokat felhozták annak indokolására, hogy a szomorú tapasztalatok alapján a jisiv miért éri magát védtelennek, ha az önvédelmi csapatokat lefegyverzik. A támadás mindig az arabok részéről történik és így nem lehet hétköznapi értelemben vett polgárháborúról beszélni különösen nem lehet erről szó a hebronai eseményeknél.

(Folytatása a harmadik oldalon)

Aki ellát Palesztináig

A Tanítók Háza mögött kicsi, zsúfolt földszintes házban zsidó médiumhoz, távolbálító fiatalemberhez zárandokol a kültekke népe.

Mit lát a távolban?

Szerelmek körüli intrikákat: Egymáséj lesznek-e, van-e elég erejük, hogy felvegyék a harcot az armány ördögeivel, van-e elszántság bennök a sárkányhaborúra. Megmondja, erősek-e, vagy gyöngék és meglátja, mikor jó körülbelül a győzelem, vagy ellenkező esetben, mikor fognak elválni egymástól, barátságban, vagy bős haragban. Megmondja, a frigy áldásos lesz-e, vagy tele széjjelvonással, lesz-e ivadék, lesz-e betegség, lesz-e jövedelem, lesz-e egzisztenciálatlanság. Főlmegy az előrelátásban a nagyszülői időkbe. Ott már megakad a tudománya.

Látja továbbá a tolvajt munkája közben. Azt is, hová tette a lopott holmit, azt is, mi célból lopta. Ha gyerkeinek kenyeret akar venni érte, a látása bizonytalan, ha azért, hogy feslett nőkkel elherdálja, mindent élesen és határozottan lát.

Látja a messze élő rokonokat. Jól élnek-e: nyugalomban, bőségben, vagy szűkösen. Szeretnek-e Amerikában lakni, vagy hazakiváncsoznak. Sikeres-e a vállalkozásuk, vagy ráfizetnek.

Ez a távolbálító médium, Genut József tizennyole-tizenkilenc éves fiatalember látja a palesztinai dolgokat is. Ezért lett aktuális számomra.

Elmentem tehát a Lovag-uccai házba, ahol a szuggesztőr felesége fogadott; ő maga Seymour professzor (valóságos tanár, most várja a kinevezését), bent dolgozott a hátsó szobában a csodamédiummal. Bekérőzködtem.

Nem lehet, tisztelt látogató ur, bent diszkrét dolgokról folyik a munka!

Az alatt tehát Seymurnéval diskuráltunk a konyhában.

Konyhája szokatlanul dúsán van felszerelve edényekkel. Ezek szegények gondoltam, de jól élnek és megkezdtem a magam propagandáját.

Asszonyom, úgy vélem, hogy az a lelki aktivitás, mint amelyet kedves ura gyakorol, könnyű étkészlet igénye!

Természetes, hogy csak könnyű dolgokkal táplálkozhatik, ezért csak részben vannak vegetáriusok, főképpen nyersevek vagyunk!

De mire való akkor a sok edény?

Mert én a dietikus konyhának a mestere vagyok. Volt is ilyen tanfolyamom.

Ekkor kijött a hátsó szobából egy sárgaruhás hölgy kisorsított szemekkel, de most a szemekben az öröm harmatja csillogott; ült még a konyhában egy idősebb hölgy, előbb jött, mint a hírlapíró. Seymour mester barátja a sajtónak, de még nagyobb barátja az igazságnak. Aki előbb jött, előbb lép be!

Mégis, amikor a vendég odabent már nem érdeklődött diszkrét dolgok után, bemehettem.

A zongora mellett széles kereveten ült Genut József. Előrehajlott és üveges szemekkel, kezével hadonászva jósolt, látokolt és közölte vizióit. Fehér vászon nadrág volt rajta, sötét kabát, egészen modern fű. A hangja azonban fojtott, földalatti hang volt, valóságfelelű.

Szemben ült vele a szuggesztőr. Érdekes, szikár férfi, alig harmincas. Magas homlokja csapzott, fekete haja. Erősen belefurja szemét és akarátát a médiumába, ha valami időbeli akar megtudni tőle, akkor vagy elhárít, vagy magához vonzó gesztusokat csinál a jobbkezelével és ujjait úgy görbíti, mint ahogy azt a moziplakátokon látjuk a fitokzatos emberknél. A „paciens” meg van elégedve, melyet sóhaj, Lidike tényleg a Mörje felesége lesz. Áldás és szerencse, az a jószágos isten ott fűt a magasban adjon nekik minden jót!

Most következett az én számom: Palesztina. A szuggesztőr figyelmeztetett, hogy leginkább akkor reagál, ha a maga ügyei iránt érdeklődök. Egészen más a „hasissal” való szuggesztio ennek a törvényei elűntek a távolbálításnak attól a módjától, amit Genut József csinál. A saját ügyei iránt érdeklődtem tehát, látja-e bátyját, nagyanyját, akik kint vannak Palesztinában.

Nagyon öröklődik és a keze idegesen előrenyúl.

Látom az arabot látom, látom, a vállába szur.

Most megáll, csuklik, irtó fájdalom nyomlik át rajta.

Megbosszulom magam rajta, nem nyugozom, amíg ki nem jutok. Meg fogom ismerni, látom, látom! Szegény bátyám vérzik!

Nem akartam tovább látnoki képességeit igénybe venni, nagyon szomorú eset volt. Itthoni dolgom után érdeklődtem nála, ki akartam próbálni. Megkérdtettem, tudja-e, min dolgoztam az utolsó időkben. Erős „munka” után, amit a szuggesztőr azzal magyarázott, hogy a mai napon már sok volt a hipnózisból, mégis megmondotta, hogy befejeztem egy elbeszélést, amely ugy végződik, hogy mind a ketten elmentek. Tudja, hogy egymásra rakom a lapokat és hogy írok és diktálok.

A szuggesztőr ráparancsolt. Ernyedjenek el a tagjai és merüljön nyugodt álomba. Genut József kimerülve — verjejték ütött ki homlokára és arcára — aludt, mint egy mormota. Amikor aztán néhány pernyi alvásból felébredtettem, azt mondotta, hogy Jeruzsálem mellett

egy faluban él nagyanyja és bátyja, bátyja be szokott menni a péntek esti istentiszteletra Jeruzsálembe. Talán akkor támadták meg az arabok. Néhány nap múlva majd megtudjuk, mi igaz a látomásából.

Vaksötét volt, amikor kijutottam. Az uccán egy kövér asszony futott utánam.

Tisztelt uram, a fiam Pitestitiben katoná. Már néhány napja nem írt, úgy tudom, hogy spítáiban van. Vajjon jó lesz-e, ha bemegyek a „mészelátóhoz”?

A környéken „mészelátónak” mondják Genut Józsefet. Ha nem tanuljat volna ipart, ha bochernek marad ott fenn Máramarosban, bizonyára csodarábbi lett volna. Szabó Imre.

A túlnépesedés problémáját Amerika, Kanada és Ausztrália oldhatja meg

Philip Snowden, Anglia pénzügyminisztere feltűnést keljtő cikkben foglal állást az egyes országok túlnépesedésének problémájával szemben. Ezt a cikket a kiváló politikus a világsajtónak szánta.

A világ nincs túlnépesedve. Azt a malhusi tételt, hogy a világ népesedése gyorsabban növekedik, mint az emberiiségnek az a képessége, hogy önmagát élelmezze és ruházza, a tények megcáfolják. A világon csak akkor lesz túlnépesedés, ha majd keveseknek bizonyulnak az emberi munka és tudomány által kiaknázott természeti kincsek arra, hogy az emberek számára megfelelő életfenntartást biztosítsanak. Ma azonban ez az eset semmiképpen sem áll fenn. Tízmillió négyzetkilométer termőföld, a melyen rengeteg élelmet lehetne termelni, még mindig parlagon hever. Kiszámították, hogy Kanada és Szibéria művelés alá nem vett földjei egyedül elegendők lennének arra, hogy a világ mai lakosságának egész buzaszükségletét fedezze. A trópusi országok természeti kincsei nagyrésztben még mindig nincsenek felderítve és amikről tudnak, azokat még nem hasznosították. E tények mellett áll a biztos remény, hogy kémiailag utón, a későbbi idők során, igen sok olyan szükségleti dolgot fogunk produkálni, amiket eddig csak a természet produktumai után tudunk megszerezni.

Geográfiai túlnépesedés Az ipari forradalom megindulása óta sokkal nagyobb arányban jöttek létre a jólét előidéző eszközök, mint a világ lakossága. Ez valószínűleg folytatódni fog és mindaddig amíg ez meglesz, nem lehet szó a világ túlnépesedésének problémájáról. Azonban szó lehet egy geográfiai túlnépesedésről. Relative nemely országnak túl sok lakója van míg más országnak nagyon győnge a népesedése. Ha nagy természeti kincsek fölött rendelkező országoknak nincsenek megfelelő mennyiségű népesedésük, az mindig nagy veszteséget jelent a világ jóléte szempontjából és egyúttal kijezi a sűrűbben lakott országok gazdasági bajait. Nincs fontosabb kérdése a mai gazdaságnak, amely nemzetközi megszervezést és együttműködést követel, mint az, hogy az egész világ lakossága egyenlően osztassék fel.

A túlnépesedés mint háborus ok

Az elmúlt időkben egyes területek túlnépesedése gyakran háborukra vezetett. Es ha ezt a kérdést nem fogják szabályozni nemzetközi egyezségek, úgy valószínűleg a jövőben is háborúra fognak okot adni. Az európai nemzetek közül három hódítás, vagy kolonizáció által már magához ragadta földünknek majdnem egy negyedét. Ha ezek az országok fenn fognak tartani a más nemzetek le-

telepedésének kizárását, komoly differenciák fognak előállani. A brit politika nyitott ajtót hagyott más országok számára a kolóniákon és egyéb területein. Ez az eljárása elhárította az igazságtalanság érzetét, amely feltétlenül felsejnen tartotta volna magát abban az esetben ha Anglia a merev kizárásnak politikáját gyakorolta volna.

A bevándorlás megnevezése

Azonban nemcsak a kereskedelem megkönnyítéséről van szó. Nckünk problémánk még az is: engedjük-e, hogy más országok lakói letelepedhessenek nálunk. Természetesen olyan országok lakosságáról van szó, ahol túlsokan élnek és rá vannak szorulva a kivándorlásra. Es az olyan országok, mint Ausztrália, Kanada, vagy az Egyesült Államok, a teljes, vagy részleges kizárás politikáját üzik a bevándorlók ellen, holott ők maguk roppant lakatlan területek fölött rendelkeznek, amelyek a világ jóléte körül nagy szerepet játszhatnának, akkor csak természetes, hogy ezek az államok mesterségesen idézik fel a nemzetközi feltékonyságot.

Nacionalizmus és internacionalizmus

Valójában ez az egész dolog nem egyéb mint a nacionalizmus és internacionalizmus problémája. A problémát pedig csakis az a felismerés fogja megoldani, hogy a föld közös öröksége az egész emberiségnek és a világ természetes kincseit közös tulajdonnak kell tekinteni, olyan tulajdonnak, amelyet minden nemzet és minden faj megközelíthet a fajok közötti ellentét azonban akadály az emberek eloszlásának az egész földön. Három nagy ország: Ausztrália, Kanada és az Egyesült Államok sorompókat állítottak fel, hogy megakadályozzák a sárga fajnak területükön való belépését.

Japán az ő sűrű lakosságával odanéz a keskeny tengerre, amely Amerikától elkülöníti és olvassa a tilalmat: Ausztrália viszont végérvényesen határozott a „fehér Ausztrália” politikája mellett. Az Egyesült Államok néhány év óta feladták a szabad bevándorlás politikáját és bevezették a bevándorlás szigorú racionalizálását. Az Egyesült Államok bevándorlási osztályának jelentése szerint, a mely a napokban jelent meg, arra kell következtetni, hogy a bevándorlást nem-hogy enyhítik, hanem inkább megszorítják. A bevándorlás kvótái két célt szolgálnak: lecsökkenését a bevándorlók számának és fentartását egy bizonyos számaránynak a különböző nemzetiségek bevándorlól között. Az ausztráliai, kanadai és az Egyesült Államok bevándorlásának megszorítását az a szempont diktálja, hogy ezekben az országokban élők munkások standardját fentartsák. Bizonyos szociális védőintézkedési jellege van ennek, a munkásság fél a korlátlan bevándorlástól és protestál az ellen, hogy

az európai országokból nagy számban jöjjenek bevándorlók, ami szerintük a munkakínálatot emelné, kielezné a versenyt és leszorítaná a béreket. Főleg pedig protestál a sárga faj ellen, amelynek életstandardja olyan alacsony, hogy a munkapiacra feltétlenül ők győznének.

A Népszövetség tehát a bevándorlás problémájára erősen felfigyelt. El is érhetett volna eredményeket, azonban azok az országok, ahol más országok fölös népessége, otthonra találhattak volna, megakadályozták minden gyakorlati megoldást.

A megoldás útja

Ugyilátszik, egyetlen megoldás van erre, de az országok mai hangulata mellett amelyek felvehetnék a bevándorlókait, ez a megoldás aligha realizálható. En arra gondolok, hogy nemzetközi megalapodást kellene létesíteni bizonyos kvótára nézve. Ez a kvóta pontosan mutatná, hogy a túlnépes országokat hogyan lehetne áttelepíteni a gyöngén lakott országokba. Előfeltétele ennek pedig, hogy a fajok kizárásának szempontját teljesen töröljék. A brit dominionok kormányát, különösen Ausztráliát, amely olyan elszántan védi a brit karaktert, meg kellene győzni mostani politikájuk helytelenségéről. Hiszen politikájukat és érzsüket, meg lehet érteni, azonban ilyen nagyszabású kérdésben magasabb szempontoknak kellene érvényesülniök. Arról van szó, hogy komoly nemzetközi komplikációkat hársítsunk el. Nincs a brit birodalom számára most fontosabb probléma, mintha olyan országokban, mint Japán, Itália, Németország, az a meggyőződés verne gyökeret, hogy a brit birodalom annak a kutyának a politikáját üzi, amely nem akarja, hogy a másik is kconhoz jusson. Természetesen egy ország, amely be akar rekedni a bevándorlók áramlatára, új problémákkal áll szemben. Hiszen Anglia maga is tapasztalta ezt, amikor Nagybritániából telepítette be lakóit a dominionokra. Lehetőséget kell nyújtani arra, egy alapos kvóta rendszer révén, hogy ezek a nehézségek elháruljanak. Legyenek a nehézségek még olyan nagyok, a bevándorlás nemzetközi problémájának rendezése még mindig fontosabb és sürgősebb lesz a másik problémánál.

FIGYELEMI **libazsirt** Szállítok a legfrissebben olvasott és legúj kusan kezelt **libazsirt** elképzeltető olcsó árban saját export-böddönömben. **Friedmann Sámuel** ORADEA, Cizsa Voda 6.

Suly az ara

A Jewish

A zsidóság kérték az ellen is, nál sulyosan se tető eljárást ta ara

A küldöttség intézt a főkörn ron kerületi körtani zsidóságot a gatta, szintén akárcsak a gazte arabokat. A hegy kozott, hogy a k fogja-e bocsájtan nak gyors felse összegeket.

A főkörmányzó sen tart

mindamelfett Hoo a benyomást szer különösen a legeg bejelentésük, mélmányzóra, aki m mációt intöz Pál Ez a proklamáció

London, szept. 6. Ujabbban veszítettél ööl és egyre inkább kezd irányulni Sz borhely közelében mellett az arabok gol csapatokkal, d

A harcban hus Egy ezorfönyi má lember 4-6n megt rendőrkaraszárnyát, talált. A harcban Állítólag a jeruzsban is volt összeü angol csapatok ké ket sikerült vissz segeket sz adtek

Az újabb támad angol hatóságok ezer arabot tart sek

A letartóztatott azokat a tárgyakat lások alkalmával fátottak bünperéne lis törvényszékeke rólaz angol bírák már hétfőn mekte

A JEWIS VÁSA GÁHOZ

A palesztinai etosan a Jewish A a vilá zsidóságát melyet Dr. Chaim cy elnöke, Lord M ke és Felix M. nagyjintézőbizottság

arra hívja fel a éppen ezekben a

Az érelmesz egyéneknek többé-ke nyomás, főfűás, szé badáso ézés, vérke érelmeszesedés tüne tudós orvosi kar a Cigelkán (Csehsz kai „Lajos” feltű győzvíz, melyből évüvegnek való elfogy feifriszú), az életked fokozatosan emelked tetőt kívánatra bár Cigelkai jó d romániai vezé nis (Egerhát),

Máramar

a város legszebb h nyíló nagyjövö bérház — 18 üzl szép lakásokkal — lakással (családi ok eladó. Bövebb fel Székely Meny

Amerikai mintára férfiöltöny vasalás 15 perc alatt 30 Lei Czinknél, Cluj.

Súlyos veszteségek érték az arabokat az angolok elleni támadások során

A Jewish Agency felhívása a világ zsidóságához

(Folytatás az első oldalról)

A zsidóság képviselői panaszt tettek az ellen is, hogy a levegővezérlésnél súlyosan sérelmes megkülönböztető eljárást tanúsítanak zsidók és arabok között.

A küldöttség arra nézve is kérdést intézett a fő kormányzóhoz, hogy Hebron kerületi kormányzóját, aki az ottani zsidóságot a biztonság hitében ringatta, szintén felelősségre vonják-e akárcsak a gaztett elkövetésében bűnös arabokat. A negyedik kérdés arra vonatkozott, hogy a kormány rendelkezésére fogja-e bocsátani a harcok áldozatainak gyors felszegélyezésére szükséges összegeket.

A fő kormányzó válasza meglehetősen tartózkodó volt.

mindamelllett Hoofien és Horowitz azt a benyomást szerezték, hogy előadásuk, különösen a levegővezérlés kérdésében tett bejelentésük, mély hatást tett a fő kormányzóra, aki megígérte, hogy proklamációt intéz Palesztina lakosságához. Ez a proklamáció azóta meg is jelent.

London, szept. 6. Az arab támadások eggyben vesztek zsidóellenes jellegűek, és egyre inkább az angolok ellen kezd irányulni. Szeptember 3-án a W. borhery közelében levő Elmesha község mellett az arabok összeütköztek az angol csapatokkal, de visszaverték őket.

A harcban huszonhat arab elesett. Egy ezerfőnyi másik arab banda szeptember 4-én megtámadta Chittinben a rendőrkaszárnyát, de erős ellenállásra talált. A harcban tizenkét arab esett el. Állítólag a Jeruzsálemi Talpiot elővárosban is volt összeütközés az arabok és az angol csapatok között. Az arabok, akiket sikerült visszaverni, súlyos veszteségeket szenvedtek.

Az újabb támadások hatása alatt az angol hatóságok eddig több mint ezer arabot tartóztattak le a rebelli-sek közül.

A letartóztatott araboktól elkobozták azokat a tárgyakat, amelyeket a rombolások alkalmával raboltak el. A letartóztatottak bünperének tárgyalására speciális ügyészségeket állítottak össze kizárólag angol bírálókból. Ezek a bíróságok már hűtőn működnek.

A JEWISH AGENCY FELHÍVÁSA A VILÁG ZSIDÓSÁGÁHOZ

A palesztinai eseményekkel kapcsolatosan a Jewish Agency felhívást intézett a világ zsidóságához. A proklamáció, melyet Dr. Chaim Weizmann, az Agency elnöke, Lord Melchet, Council alelnöke és Felix M. Warburg az Agency nagyvizsgálóbizottságának elnöke irt alá,

arra bírja fel a zsidó népet, hogy éppen ezekben a napokban, amikor

Az érelmeszesedés a 40 éven felüli egyéneknek többé-kevésbé jelentkezik. Agy nyomás, főtájás, szédülés, nagyothallás, szívbátó erős, vérkeringési zavarok, mind az érelmeszesedés tünetei. Két fő tünet: a tudós orvosi kar által ajánlott ellenszere a **Cigelkai** (Csehszlovákia) **fakadó cigelkai „Lajos”** feltűnően jódos, kellemes ízű gyógyvíz, melyből évenként 6-8 héten át 20-25 üvegnek való elfogyasztása után a szervezet feltárisul, az életkezd megújul és az étvágy fokozatosan emelkedik. Kérje min. e út. Ismeretét kívánatra bárkinek szív sz. küld a **Cigelkai jódos gyógyforrások romániai vezérképviselete, Arini (Egerhát), jud. Salaj.**

Máramarosszigeten a város legszebb helyén egy három utcára nyíló **nagyjövendelmű emeletes bérház** - 18 fülkethezlyessel és nagyon szép lakásokkal - esetleg egy beköltözhető lakással (családi okok miatti) azonnal olcsón eladó. Bővebb felvilágosítással szolgái dr. Székely Menyhért ügyvéd, Sighet.

annyi balszerencse érte a zsidó jászot Palesztinában, fokozottabb erővel vegyen részt Palesztina újjáépítésében és így mulassa meg az egész világnak, hogy a zsidó népnek Erec Jisrael felépítésére irányuló akaratát az ottani események nem igatják meg és semmiféle terror, vagy erőszak meg nem gyengít-heti.

Az erdélyi zsidóság folytatja általános tiltakozását

Erdélyben és Bánátban szakadatlanul egymást követik a tiltakozó gyűlések és egyéb demonstrációk a palesztinai események miatt. Szatmáron, mint már jelentettük, vasárnap tartja meg a város zsidósága tiltakozó gyűlést, amelyen a Zsidó Nemzeti Szövetség központját dr. Szónyi Géza, a Keren Hajesszód erdélyrészi főtákkára fogja képviselni.

A brassói tiltakozó gyűlések

A brassói zsidóság szeptember 4-én este tartotta meg tiltakozó gyűlést a Redut nagytermében zsúfolásig töltötték meg a hírközsegek és valamennyi zsidó szervezet képviselői. A gyűlést dr. Ritter Sámuel nyitotta meg, aki megrögzött beszédben ismertette a Palesztinában lezajlott eseményeket. Dr. Deutsch Ernő főrabbi azt emelte ki, hogy az arabok palesztinai támadása nem csupán a zsidóság, hanem az egyetemes emberi civilizáció ellen elkövetett támadás volt. A

A zsidó vér, amely Palesztina földjét az utóbbi napokban áztatta, azt kiáltja a zsidó nép felé és azt követeli tőle, hogy a jövőben az ország érdekében folytatott munkát még erősebbé kell tenni. A kiáltvány még bejelenti, hogy a Jewish Agency felelős vezetői haladéktalanul megtették a szükséges lépéseket a rombolások és rablások által sújtott zsidó lakosság kártalanítására, a bűnösök felelősségrevonására, a vétkes, vagy feladatuknak meg nem felelő tisztviselők elbocsátására, a Kotel Maaravi ügyének igazságos rendezése, a zsidó bevándorlás nagyobb mértékben való újbóli megindítása, valamint annak érdekében, hogy a mandatárius kormánytól félre nem érhető politikát vivjon ki Palesztina újjáépítésének és biztonságának kérdésében.

tiltakozó gyűlés többi szónoka Scharfstein Osiás, az ortodox hitközség részéről, Katz József a Bné Brith páholy képviselője, Sperber Sámuel és Ibn Schamir pedig az ifjúság nevében voltak. Dr. Bársny Sándor előterjesztésére a népgyűlés egyhangúlag határozati javaslatot fogadott el, amelyben Brassó város zsidósága a legerélyesebb hangon tiltakozik a palesztinai véres események és a brit hatóságok magatartása ellen, csatlakozik az egész világ zsidósága által felállított követelésekhez és végül kimondja, hogy amennyiben ezen követelések teljesítése tekintetében a zsidóság nem kapna megnyugtató választ, a Népszövetség mandátumbizottságához fog orvoslásért folyamodni.

Újabb tiltakozások

Karánsebesen a zsidó hitközség Chevra Kadisája is külön tiltakozó ülést tartott, amelyen mély megdöbbenést fejez-

te ki a palesztinai események fölött, egyben pedig impozáns tiltakozó gyűlés meg tartására hívta fel a város egész zsidó lakosságát.

A tiltakozó gyűlések lefolyásáról, vagy előkészítéséről szóló híradásokon kívül állandóan érkeznek az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetséghez tiltakozó táviratok is, különösen az ifjúsági szervezetek részéről.

Nagykárolyból a következő táviratot kapta a Zsidó Nemzeti Szövetség:

„Legerélyesebben tiltakozunk a palesztinai események miatt. Aviva Barisszia.”

Máramarosszigetről, amelynek zsidósága még az augusztus 25-iki Mizrach-konferencia alkalmával fejezte ki tiltakozását, a következő szövegű távirat érkezett:

„A Palesztinában történt zavargásokért kérjük tiltakozásunkat illetékes helyre juttatni. Aviva.”

Nagyszebenből az alábbi táviratot küldte a zsidó ifjúság:

„A cionista ifjúsági szervezetek közgyűlése tiltakozik a palesztinai eseményekért. Kérjük, a tiltakozást illetékes helyre eljuttatni. Spielmann Eliezer.”

Az az akció, amelyet az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség indított, hogy a kolozsvári angol konzulátus utján megbízható információt szerezzen be a Palesztinában lakó erdélyi zsidókról, az itt élő hozzáfartozók körében érthetően a legnagyobb érdeklődést váltotta ki. Eddig körülbelül ötszáz palesztinai lakos címét jelentették be a Szövetségnek, amely ezeket a címeket a mai napon a konzulátus rendelkezésére bocsátja, hogy az érdeklődés tulsok időt ne vegyen igénybe és így a hozzáfartozókat mielőbb megnyugtassa.

Nemzetközi botrány készül a bukaresti rádióleadóállomás körül

(Bucuresti-Bukarest, szept. 6. Az Uj Kelet tudósítójától). Bukarestben tudvalevőleg vasárnap nyílt meg a nemzetközi rádiókiállítás, amellyel kapcsolatban hatalmas botrányról nyertünk információt. Köztudomásu, hogy Bukarest leadóállomása a legyengébb hullámhosszal bír, úgy, hogy csak a főváros rádióamatőrjei hallgathatják, azok is csak igen jó felszereléssel. A Román Rádiótársaság az elmúlt évben vállalta azt a kötelezettséget, hogy 20 kilowattos leadót épít, amely felveszi a versenyt a legmodernebb európai leadóállomásokkal. Ez év májusára igérték a leadó működésének megkezdését, majd elhalasztották a rádiókiállítás időpontját.

Most aztán kiderült, hogy az állomást nem állították fel, ami rendkívüli nagy botrányt keltett az érdekeltek szakmában. A bukaresti kereskedők ugyanis nagymennyiségű rádióalkatrészt szereztek be és számos külföldi cég is nagy szállítmányokat küldött a regálba, hogy majd a bukaresti leadó működésének megkezdésével jelentkező nagyarányú érdeklődést ki tudják elégíteni. A hatalmas befektetések azonban kárba veszttek, mert senki sem vásárolt rádiót a regálban, miután nincs bukaresti leadóállomás, amely megfelelő programot nyújtana.

Az érdekeltek ezért kártérítési per-fognak indítani a társaság ellen. Értesülésünk szerint a halasztásnak külö-

nös oka van.

A rádiódiffúziós társaság elnöke egy liberális korifeus, aki kijelentette, hogy addig nem engedí megynilni a bukaresti modern leadóállomást, míg a nemzeti parasztpárti kormány van uralmon.

Ramatikus meggyőződésében az elnök hirszerint odáig ment, hogy a társaság címére a leadóállomás felszereléséhez érkezett nagyrértékű anyagokat megbízottai megrongáltak, úgy, hogy egyelőre nem is áll rendelkezésre a felépítéshez szükséges felszerelés.

Bukarestben kíváncsian várják, milyen intézkedést fog tenni a kormány a rádiótársaság ellen.

Tizenöt ügy tárgyalását tüzték ki a Népszövetség mai ülésére

Genf, szept. 6. A népszövetségi tanács ma délután félnyolc órakor tartja első ülését. Napirendjére tizenöt ügy tárgyalását tüzték ki, köztük a felsősziléziai német kisebbség panaszát és az optánsperet. Az ügyek előadót a kiadott program nem jelzi.

Páris, szept. 6. A francia sajtó egyrésze lelkesen ünnepli Briandot a Népszövetség előtt tartott tegnapi beszéde alkalmával. A Matin többek között nemcsak leszédnek, hanem cselekedetnek minősíti Briand beszédét.

Macdonald angol miniszterelnök ma, leánya kíséretében Genfből Párisba érkezett. Az angol miniszterelnök egyenesen a le bourgetti repülőtérre ment, ahonnan Londonba utazik.

London, szept. 6. Snowden kincstári kancellár és felesége vonaton a királyhoz Sandringhamba utaztak, hol az uralkodó vendégei. A látogatást azzal magyarázzák, hogy a király Snowdentől személyesen kívánja hallani a hágai

konferencián történeteket. A miniszter s feleségét a pályaudvaron várta az udvari autó. A fogadás a formák mellőzésével folyt le. A miniszter és felesége holtan térnek vissza Londonba a királyi üdülőhelyről.

Berlin, szept. 6. Hindenburg elnök kihallgatáson fogadta Curtius birodalmi gazdasági minisztert, aki Stresemann külügyminiszter és kancellárhelyettes képviselője a hágai konferenciáról, annak eredményéről és a legutóbb lefolyt birodalmi minisztertanács határozatairól számolt be az elnöknek. Hindenburg felhatalmazta Curtiust, hogy az egész német delegációnak fejezze ki köszönetét nehéz, fáradságos, de eredményes munkájukért, melynek eredményeként a német nép most már tisztában van azzal, hogy milyen összegeket kell jóvátételekben fizetnie. Másik, még kiemelkedőbb jelentőségű tény, hogy a német területet mentesülni fognak az idegen megszállás alól s ezzel

Nemetszág visszakapja teljes politikai és gazdasági szuverenitását.

London, szept. 6. Henderson angol külügyminiszter ma a rádióban a Népszövetségről és a hágai konferenciáról tartott előadást. Kijelentette, hogy a hat angol dominion még e népszövetségi ülésszak alatt eljuttatja csatlakozási nyilatkozatát a hágai döntőbíráskodás fakultatív záradékához. A megszállás likvidálásáról Henderson azt a kijelentést tette, hogy karácsonyra már az összes rajnai angol katonák otthon lesznek.

Gyomorégést rögtön szüntet, **gyomor-fekélyt** rövid időn belül gyógyít, **gyomor-savtúltengés** elmarad, ha e balok ellen a **CIGELKAI JÓDOS GYÓGYFORRÁSOK** hydrocarbonátos **István-vízét** issza. Kérje mindenütt. Ismertetőt küld a cigelkai források romániai vezérképviselete Arini (Egerhát), jud. Salaj.

Poincaré állapota válságos

Macdonaldot és Briand-t nem engedték az orvosok a nagybeteg ágyához

Páris, szeptember 6. Poincaré állapota sokkal aggasztóbb, mint eleinte hitték. Az orvosok megállapították, hogy a volt miniszterelnöknek tüdőgyulladása is van és ezért rövid időn belül szó sem lehet arról, hogy újabb operációnak vethessék alá.

Briandot és Macdonald angol miniszterelnökök, akik vasárnap megabarták látogatni Poincarét, nem engedték a beteg ágyához és az orvosok azt válaszolták a két miniszterelnöknek arra a kérdésre, hogy megátogathatják-e Poincarét, hogy a súlyos betegnek teljes nyugalomra van szüksége

A tízéves német köztársaság

Németország alkotmányának, amelyet a versaillesi szerződés aláírása előtt hat hónappal hoztak Weimarban s amelyet a győző hatalmak kívánságára némileg módosítottak, most volt a tízéves jubileuma. Ez az alkotmány köztársasággá alakította át a monarchiát. A nyers porosz uralmat egy simulékony demokratikus rendszer váltotta fel. Az új belső rend Németországban nem jött önmagától hanem forradalom által. De az egész forradalmi processzus, amely mindenütt mély, tartós nyomokat hagyott maga után, Németországban nem tartott soká és nem járt azokkal a következményekkel, mint valamikor Franciaországban és Ausztriában s a mi időnkben Oroszországban. Az egyesült igazi német demokráciák hamar feltalálták magukat és olyan alkotmányt készítettek, amelynek segítségével megmentették Németországot a súlyos belső és külső bonyodalmaktól. A versaillesi szerződés súlyos feltételeket szabott Németországra, amelyeket még hatvan évig kell viselnie.

Németországot az utóbbi tíz évben a rengések egész sorozata reszkettette meg. Először kommunista zavargások törték ki a rajnai, vestfali és szaxsoni gyárvidékeken, majd Dusseldorf megszállása következett, utána a Ruhr-vidéki forradalmi jelenségek, amelyeket a Ruhr vidék megszállása tetőzött be. Ezt követte a Kapp-puccs, az általános sztrájkok, a berlini véres ütközetek és a márka katasztrofális elértéktelenedése. Nem sokkal utóbb ismét a kommunista agitáció nyomult elő, amelyet Moszkva táplált, majd a jobboldali harcok, amelyeket az acélszakosok vezettek a monarchia visszaállítására és a hollandiai „katonaszökevény” visszatérése érdekében. És mégis minden nehézség ellenére, amelyek közül a legnagyobb a hadiadósságok kifizetése volt, a legrosszabb gazdasági állapotok között, valóságos gazdasági káoszban, a német alkotmány megmaradt és fenntartotta az általa teremtett állapotokat. Ez az alkotmány semmiesetre sem remekmű, amelyet egy lángész teremtett meg — mondotta dr. Simons. A német alkotmány, mint valamennyi alkotmány, amelyet a népek önmaguk részére készítenek az alkotmányozó különböző nézeteinek kompromisszumos műve. A német alkotmányban nyílt lehetőség van arra, hogy tökéletesítsék s a hibákat kijavítsák. Lehetőséget nyújt az állami vezetőknek, hogy szükség esetén a maguk kezébe vegyék a törvényhozási kezdeményezést. És ezért nem csodálatos, hogy a német miniszterek azt mondják, hogy a német köztársaság biztosabb ma, mint bármikor és minden félelemérzés nélkül kihagyhatják az ugynevezett Kaiser-paragrafust, amely megakadályozta a volt német császár visszatérését. A császár visszatérése — mondotta a német rendőrmíniszter — igen kínos volna, mi semmiesetre sem kívánjuk,

de nem lehetetlen, azonban hihetetlen. A német monarchia feltámasztása viszont a kisszámú német monarchisták képzelődése. Ezeknek a száma napról napra apad. A német köztársaság nem forog veszélyben, annak ellenére, hogy sokoldalról támadják. Igaz ugyan, hogy Németországban most készül a köztársaság határozottabb védelméről szóló törvény, de ezzel csak az Európában mindinkább elharapódzó és a Németországban is igen sűrűn előforduló zavargásoknak és a hatóságok elleni erőszakoknak akarják elejét venni.

A német alkotmány olyan politikai rendszert honosított meg, amely a gyakorlatban igen jónak mutatkozott és alkalmas a köztársaságban élő nép fejlődésére és haladására. A tíz év megmutatta, hogy a német nemzet elő volt készítve a parlamentáris és demokratikus uralomra. A tízéves alkotmányos élet, amelyet maga a nép alkotott a legsúlyosabb napokban és úgy mutatta be a németeket, mint fegyelmezett szervezőket és aktív munkásokat. Volt háborús ellenfelei némileg segítettek Németországnak, de a német gazdasági újjászülés, a pénzügyi talpraállítás a külföld előtti tekintély gyors visszacszerzésének oroszlan része magát a német nemzetet illeti meg. A német nemzet váratlanul gyorsan alkalmazkodott az új viszonyokhoz, egyesült erővel megbirkózott a belső és külső nehézségekkel és talpraállította az országot.

Aki figyelemmel kíséri a katonai viszonyokat, az azt is tudja, hogy Németországnak ma jobb katonasága van, mint a világgégés előtt. A versaillesi szerződés elrendelte, úgy mint Magyarországnak, Bulgáriának és Ausztriának is, hogy nem lehet százezer fölé nagyobb katonasága. Ma azonban tíz év után sport és hasonló egyesületek útján, Németországnak nagyobb és jobb katonasága van, mint a háború előtt, amikor általános katonai kötelezettség volt. Ma minden német katonai. A versaillesi békeszerződés ebben a tekintetben Németország részére valóságos jótékony volt, amit német tábornokok maguk is hangoztatnak. A német tengerészet, ha kisebb is, jobb és felszereltebb, mint a világháború előtt. Közgazdasági tekintetben először a németek találták meg az általános válságból kivezető utat. Hogy a válságot nem győzték le teljesen, az nem csupán tőlük függött, hanem más államoktól is. Angliában a nyilvános gazdasági vitákban számtalanszor hangoztak el komoly panaszok a német konkurencia ellen. A németek ritkán panaszkodnak, de annál többet dolgoznak. És ha továbbra is sztejjék a fennálló körvényeket, egyesült erővel küzdenek külső nyomás ellen és dolgoznak az ország fontos kérdéseinek megoldásán, kétségtelen, hogy Németország erősebb lesz, mint a háború előtt.

Interjú Miss Universummal fővárosból való távozásaelőtt

Arra a kérdésre, hogy miképpen került ki elsőnek a galvestoni szépségversenyből, Miss Universum azt válaszolta: „Hátározottan állíthatom, hogy alakom és metem mellett Darvas Lilinek, a nagy színésznőnek és az elegancia általánosan elismert döntőbírájának köszönhetem, aki megtanított arra, hogy miképpen vigyek be bikket az öltözködésembe. Ö maga választotta ki számomra a legtöbb toalettet és azt a tanácsot adta még hozzá, hogy bármilyen toaletthez „Három korona” selyemharisnyát hordjak. Más szóval tehát, Ön azt állítja, hogy sikerét csakis a toaletteljének köszönheti Nem gondolja, hogy ezzel az állításával minden szerénységet tullicitál? „Nem azt mondom, hogy ezzel kizárólag a ruhám révén nyertem az első díjat, de részben úgy az alakom, mint a lábam vonalait a toalettek emelték ki, de különösen a „Három Korona” harisnya. Különösen ennek a harisnyának a finomsága, amely elegáns formát kölcsönzött a lábamnak, hita fel — ahogy megtudtam figyelni — a zsűri figyelmét rám”.

A Deauville-i és Vichy-i elegancia versenyen a tiszta selyem

HAROM KORONA
védjegyű harisnya aranyérmet nyert.

A zsidó humor kincsháza, a legvidámabb zsidó regény.

Mózes Mauthner und sein Sohn v L. Hichler.

Most jelent meg az olcsó kiadása. (334 lap) **Ara csak 82 le!**

Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában. (Portóköltség 10 le.)

Szülők! Tanítók!

A Hazivan

képes héber A. B. C.
Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.
Ara 50 le (és portó.)

Kultura csodája

sorozat hófehér papir, teljes kiadás, gyönyörű kiállítás, művész i luxusvászonkötésben per Band **118 Lei**

- Nr. 1. Burckhardt, Die Kultur der Renaissance in Italien 596 Seiten.
- Nr. 2. Dante, Die Göttliche Komödie: Bilder von Doré 542 Seiten.
- Nr. 3. Dosztojevski, Schuld und Sühne 731 Seiten.
- Nr. 4. Der Idiot 880 Seiten.
- Nr. 5. Georg Ebers, Eine ägyptische Königstochter 474 Seiten.
- Nr. 6. Uarda: Roman aus dem alten Ägypten 487 Seiten.
- Nr. 7. Gustav Freytag, Soll und Haben 784 Seiten.
- Nr. 8. Die verlorene Handschrift 704 Seiten.
- Nr. 9-10. Die Ahnen 2 Bände 1748 Seiten.
- Nr. 11. Gobineau, Die Renaissance: Mit 8 Bildnissen aus der Zeit 400 S.
- Nr. 12. Goethe, Faust I. u. II. in einen Band-Zweifarb-Luxusdruck.
- Nr. 13. Knut Hamsun, Das Letzte Kapitel 525 Seiten.
- Nr. 14. Kant, Kritik der reinen Vernunft 616 Seiten.
- Nr. 15. Thomas Carlyle, Friedrich der Grosse 743 Seiten.
- Nr. 16. Knaurs Weltatlas 410 Seiten.
- Nr. 17. Gottfried Keller Der grüne Heinrich 880 Seiten.
- Nr. 18. Conrad F. Meyer, Jürg Jenatsch 384 Seiten.
- Nr. 19. Novelle 428 Seiten.
- Nr. 20. Scherer Geschichte der Deutschen Literatur 831 Seiten.

T. Libraria LEPAGE könyvkereskedés — CLUJ.

Megrendelem a „Kultura csodája” sorozat — a 118 le — következő számait:

szállítandó egyszerre, kéthetenként per _____ kötet — utánvéttel — előfizetve franco

Kelt _____ bcküldtem _____ Leit.

Név: _____

Foglalt. és cím: _____

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.
CLUJ, PIATA UNIRII 7. szám

Fiókjai: Des, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár Marosvásárhely és Nagyváradon. — **Saját tőkét 97 millió le.**

Affiliált intézetei: Tordaaranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászrégenvidéki Takaré- és Hitel r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Mindenbankügyletet legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. Arurak a vasút mellett. **Betéteket elfogad**

Szeptember 7. Németország... Előre... (Cluj-Kolozsvár tudósítójától.) Nott csütörtökön Nemzeti Szövet dr. Fischer József mindenképp a kel foglalkozott amely a legtöbb lapította meg, hódása díszreteres fel tiltakozó szav lezajlott esemény annak a remény hogy az így egybefor egységes lesz a még fekozottabl dozatkésszéggel zsidó nemzeti éppolyan társadal lübség nélkül, an fan is részt vett. Weissburg Chai intézőbizottságnak ort Lőjiszrael a elesett zsidó hősi

Rohan

(Bucuresti-Buk Kelet tudósítójától) napilapon valóság gulat uralkodik. nek és a helyzet talanabb lesz. A az árpa kilógram 2.50 leire zuhant. ként alig tartja lejes arakon míg lahon álló kukorí lejes áron kinálják rendeje el az álla rendeje el a kort menykurzusoknak

Tizenöté dr. V

Egymást

(Cluj-Kolozsvár let tudósítójától.) után a kolozsvár Lindzmayyer tanác börtönre ítélte Th nori szász gazdák ár 8-án Beszterce lövéssel agyonjött besztercei ügyvédet

VII

A tárgyalás m moszfériban folyt Kolozsváron tárgy vélemény annyira vádjottal mint a T védelem több mint tott fel a tárgyalá voltak az eset közv sólván kivétel hogy dr. Vlaicut m végezte.

Thelmann Mihál szinte apatikus né solkedett a tárgyalá seire elmondotta h

Szeptember 22-én Kolozsváron összeül a Zsidó Nemzeti Szövetség Nagyintézőbizottsága

Előreláthatóan november 24 és 26 között lesz a jubiláris országgrészi konferencia. A Kisintézőbizottság nagyfontosságú határozatai

(Uj-Kolozsvár, szept. 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nagyfontosságú ülést tartott esütörtökön este az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Kisintézőbizottsága dr. Fischer József elnöklésével. Az ülésen mindenekelőtt a palesztinai eseményekkel foglalkozott a Kisintézőbizottság, amely a legteljesebb megelégedéssel állapította meg, hogy Erdély és Bánát zsidósága díszreteret egyöntetűséggel emelte fel tiltakozó szavát az Erec Jisráelban lezajlott eseményekkel szemben, egyben annak a reménynek adott kifejezést, hogy

az így egybeforrott erdélyi zsidóság egységes lesz abban is, hogy ezentúl még fokozottabb erőfeszítéssel és aldatkészséggel fog részt vállalni a zsidó nemzeti otthon felépítésében.

Épölyan társadalmi, politikai és pártkülönbség nélkül, amint ahogy a tiltakozásban is részt vett.

Weissburg Chaim dr. bejelentette a kisintézőbizottságnak, hogy a Keren Kaje-met Jisráel a palesztinai harcokban elesett zsidó hősek emlékének megörökí-

sésére olajfaerdőt akar ültetni, Tisri hónapjában pedig újabb földvásárlási akciót indít be. Ez lesz a zsidó nép legmél-több válasza a legutóbbi eseményekre. A bejelentéssel kapcsolatban a Kisintéző-bizottság kimondotta, hogy

az elesett chalucok nevére való olajfaerdőt ültetési akciót a legteljesebb mértékben támogatja, a földszerző Tisri-akció érdekében pedig felhívással fog fordulni Erdély és Bánát egész zsidóságához

hogy mindenki a legnagyobb mértékben vegye ki részét az akcióban és anyagi képességének maximumával járuljon hozzá Erec Jisráel zsidó vérel frissen ültetett földjének megváltásához.

Ezután az országgrészi jubiláris konferencia ügyével foglalkozott a Kisintéző-bizottság, amely úgy döntött, hogy ezzel a kérdéssel kapcsolatban

szükségesnek tartja a Nagyintéző-bizottság összehívását.

Az elfogadott határozat értelmében a Nagyintézőbizottság szeptember 22-én ül össze Kolozsváron. A Nagyintézőbizottság

ülésének napirendjének a következő rend-kívül fontos kérdések szerepelnek.

1. A palesztinai események.
2. A Keren Hajeszdó és a Keren Kaje-met új esztendeje.
3. Organizációs és gazdasági kérdések.
4. Jelentés a XVI. cionista világkongresszusról.
5. A jubiláris országgrészi konferencia időpontjának és helyének végleges megállapítása.

Ertesüléseink szerint az országgrészi konferencia kérdésében a Kisintézőbizottság javasolni fogja a Nagyintézőbizottságnak, hogy az idej konferenciát november 24-re, 25-re és 26-ra tűzze ki,

a delegátusválasztásokat pedig november harmadikára rendelje el. A konferencia helyéről is a Nagyintéző-bizottság fog dönteni.

Több folyóügy lefolyalása után a Kisintézőbizottság kimondotta még, hogy a kongresszusi beszámológyűléseket legalább a nagyobb városokban feltétlenül meg kell tartani

és utasította a Szövetség főtákarát a beszámológyűlések megszervezésére.

Rohamos áresés mellett tovább tart a besszhangulat a belföldi gabonapiacon

Nincs pénz az exportkampány lebonyolítására

(Bucuresti-Bukarest, szept. 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A romániai gabonapiacon valóságos pánikszerű hangulat uralkodik. Az árak rohamosan esnek és a helyzet napról-napra bizonytalanabb lesz. A legújabb hírek szerint az árpa kilógrammjának ára 225-250 lejre zuhant. A buza ára vagononként alig tartja magát az 53-55 ezer lejes áron míg Bessarabiában a még lábon álló kukoricatémest 19-20 ezer lejes áron kínálják vagononként. Hiába rendeltek az állam é mwawoik piküüü rendeltek a kormány a brailai terménykiszárolóknak az összes gabonael-

adó helyeken való kifüggesztését a besszhangulat továbbra is tartja ellenre hogy ak ormány hónapok óta állardóan azokkal az intézkedésekkel foglalkozik amelyek az idej jó termés megfelelő értékesítését volnának hivatva lehetővé tenni.

Ismeretes hogy a kormány a termés finanszírozásával kapcsolatban nagy-szabású terveket készített elő. Egymilliárd lejt szavazott meg a minisztertanács a szövetkezetek központi bankjának hogy ez a gazdáknak elegeket for-sítsion nehogy ezek kényszerülve legyenek bármily áron értékesíteni ter-

mesüket. Ebből a milliárdból azonban mint kiderült csak 114 millió lejt osztottak szét a szövetkezeti bankok és ezt is 18 százalékos kamat 2 százalékos jutalék és egyéb költségek felszámítása mellett ugyanakkor kötelezve a gazdákat hogy minden kikölesönzött ezer lejt után legalább 400 kilógramm árpat adjanak el a szövetkezeti központnak. Ha megfelelő időben és megfelelő módon gondoskodtak volna a termés finanszírozásáról, akkor természetesen nem került volna sor ahhoz a pánikhoz, amely néhány nap óta tapasztalható a romániai gabonapiacon.

Tizenötévi súlyos börtönt kapott Thelmann Mihály, aki dr. Vlaicu ügyvédet Beszterce főterén agyonlőtte

Egymást követték a drámai fordulatok a kétnapos főtárgyaláson

(Uj-Kolozsvár, szept. 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Két napi tárgyalás után a kolozsvári törvényszék dr. Lindmayer tanácsa tizenöt évi súlyos börtönrre ítélte Thelmann Mihály monori szász gazdálkodót, aki ez év január 8-án Beszterce főterén két revolverlövessel agyonlőtte dr. Vlaicu Gyula besztercei ügyvédet.

VIHAROS TÁRGYALÁS

A tárgyalás mindvégig izgatott atmoszférában folyt le. Rég nem volt már Kolozsváron tárgyalás, amelyen a közvélemény annyira szimpatizált volna a vádlottal mint a Thelmann-ügyben. A védelem több mint száz tanút vonultatott fel a tárgyaláson akik ha nem is voltak az eset közvetlen szemtanúi ugy-szólván kivétel nélkül azt vallották hogy dr. Vlaicut megérdemelten érte el végezte.

Thelmann Mihály maga rezignáltan szente apatikus nemtörődomséggel viselkedett a tárgyaláson. Az elnök kérdéseire elmondotta hogy néhány évvel ez-

előtt tért vissza Amerikából, ahol millió-s vagyonra tett szert. Negyvenöt éves korában azonban hazavonozta a hon-vágy és így került vissza Beszterce-re ahonnan évtizedekkel ezelőtt mint fiatal ember indult el egzisztenciát teremteni. Birtokot vett magának és az in-vestációra 260 ezer lejes kölcsönt vett fel dr. Vlaicutól. Biztosítékul azt kérte dr. Vlaicu hogy Thelmann formailag írja át kétmillió lejes ingatlanát az ő nevére. Miután ez megtörtént a 260 ezer lejt helyett összesen 160 ezret adott át neki a többi ügyvédi költségekben és kamatokban levonta. Hat hónap múlva már esedékessé vált a 260 ezer lejt visszafizetése. Százézer lejt kamatot hajtott tehát hat hónap alatt dr. Vlaicunak a 160 ezer lejes kölcsön. Thelmann nem tudta előteremteni a pénzt és így kitűz-ték egész vagyonára az árverést. A va-gyonából teljesen kiforgatott ember többiben könyörgött Vlaicunak kegye-lmért. Hiába. Azon a fatális keddi na-pon is azért ment Beszterce-re hogy ügy-védjét jobb belátásra bírja ez azonban

bidegen elzárkózott és így dördült el a város főterén a két revolvergolyó, amely Vlaicu doktornak kioltotta életét.

HARC A PARAGRAFUSOK KÖRÜL

A továbbiakban a tanúk vallomásai öltöttek be a tárgyalást. Voltak pillanatok amikor mindenkinek az volt az érzése, hogy a vádlottak padján nem is Thelmann hanem a halott dr. Vlaicu ül. A tanúk kilencven százaléka azt val-lotta, hogy Vlaicu kiszípolozta őket és visszaelt jóhiszeműségükkel. Volt egy tanu, aki állította és bizonyította hogy egy 10 ezer lejes kölcsönért 36 ezer lejt és 200 dollárt perelt vissza tőle az uszo-rakamatokra dolgozó ügyvéd. Ha esküdtzék előtt tárgyalják ezt az ügyet, ugy bizonyos hogy harminc tanu ilyen irányu vallomásai után Thelmannnak nyetr ügye lett volna. Thelmann Mihály ügyét azonban jogászok tárgyalták, kik-nek a minden büntető kódexbe ütköző csejakedtetet belé kell illeszteni egy-egy paragrafusba és így a vád és védelem

vitája tulajdonképen csak abban merült ki hogy Thelmann Mihály ers felindu-lásban követte-e el tettét vagy pedig előre megfontolt szándékkal elkövetett gyilkosságról van szó. Jogászai nyelven ezt úgy mondják: 278. vagy pedig 381. paragrafus? Csak jogász tudja hogy a két paragrafus között tiz esztendő de néha egy egész emberi élet a differen-cia.

A törvénszék az ügyész érvelésének aótt helyt kombinálta azonban a 381-ik paragrafust a 92-ikkel és tekintelbe véve az enyhítő körülményeket, élet-fogytiglani fegyház helyett 15 évi su-lyos börtönrre minden közhivatalból 10 évre való eltiltásra és egy lej kártéri-tésre ítélte Thelmann Mihályt.

Zsidó ifjusági könyvek:

- Oszkár bácsi zsidó meséi — 30 lej
  - Sas Irén: Kol-nidre — — — 30 „
  - Bar-Kochba (Elbeszélések, ver-sek, szindarabok gyűjte-ménye — — — — — 60 „
- Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályá-ban. (A pénz előzetes beküldése esetén portómentes szállítás.)

Egyetlen magyarnyelvű

Róser szakácskönyv

Írta: Ganz Ábrahámné.
Ára 200 lej (és portó).
Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Ne üljön fel

hangzatos reklámoknak, hanem győződ-jön meg egy próbarendeléssel, hogy

מחירים מלימים תפלין ממות

Machsor garnitúrák német, magyar és zsargon fordításban, selyem és gyagju **Talésim**, Mirjámok, ima-könyvek és az összes rituális cikkek legolcsóbb és legelőnyösebb beszerzési forrása a

„Safruth“ zsidó könyvkereskedés Cluj, P. M. Viteazul 39.

Az új tavaszi jumpert LUX használata által egész nyáron mindenki mint ujat viselheti.

A selyem- és gyapju-jumpereket gyorsabban lehet tönkretenni rossz mosószerek által, mint a minden-napi viselés által. Az ilyen szöveteket sohasem szabad közön-séges mosószappannal mosni és dörzsölni, hanem csakis LUX-al. A krémszerű Luxoldat minden kifelés és dörzsölés nélkül eltá-voltja a piszkot, csak a szövetnek a habban való többszöri átnyomko-dása szükséges.—A LUX annyira ártalmatlan a szövetekre, akár csak a tiszta víz.

LUX-ot nem lehet kapni seholsem kémérve, hanem csakis eredeti csomagolásban.

Ára mindemütt :
Nagy doboz Lei 30.—
Kis doboz Lei 15.—

LUX SOAP MANUFACTURING CO., LTD., LONDON, ENGLAND

HIREK

az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.
 Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str. Lipszani 91.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnomá csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A hősök erdeje

Erec Jisráélből, Bét Alfáról egy távirat érkezett. Egy rövid párszavas távirat, de szavai a megrendíthetetlen zsidó hitet és tenniakarást szimbolizálják. Így szól: „Egészségesek vagyunk és a munkát újra megkezdjük”. És az egész világ zsidósága tud azon a mély és fájdalmas gyászon, amit elesett hőseink, önmagukat feláldozó chalucaik elvesztése fölött érzünk, új munkához kezlett. Ennek az új munkának a célja, még több földet, még sokkal több földet visszavátni, mint eddig, hogy az új zsidó földeken megerősíthessük a jiduvot, amely minden nélkülözésnek és veszélynek ellenében áll és most újra folytatja a munkát.

Erdély zsidóságában mély visszhangra talált dr. Weissburg Chaim felhívása; egy erdőt ültetni tisa-heav elesett hőseinek emlékére és egymásután érkeznek az értesítések Erdély különböző városából hogy Növegytelek, VIZO-csoportok, s más testületek álltak a mozgalom élére Erdély zsidóságának egy nagy, nemes és az elesett hőseinkhez méltó megnyilvánulása ez a mozgalom, amely hivatva van emléket állítani az elesett hősöknek és áldást fog hozni az egész zsidó népre.

A Keren Kajemet az elesett hősök erdejére befolyó adományokat minden nap ki fogja mutatni az Uj Keletben.

A nótá vége. (Operettbemutató a kolozsvári Magyar Színházban.) Bus Fekete László és Zerkovitz Béla ismét kialakították magukat, aminek következtében újra látunk egy új operettet a kolozsvári Magyar Színház színpadán. Az új operett „kritikát” írni fölösleges, hiszen már az operett megalkotásához is annyi kritikátlanúság kellett, amennyivel csak Bus-Fekete László és Zerkovitz Béla rendelkeznek. Ellenben arra alkalmas volt ez a feduális erényeket dicsőítő „mit” hogy alkalmat adjon Tompa Lászlónak olyan színészi teljesítményre, mely minden elismerést megérdemelt. Aranyos derűje, áldott vigjátéki tehetsége el tudta velünk fejedtetni, hogy egy újabb Zerkovitz-operettet élvezünk. Szótha Györgynek meleg, bársónyos hangja van és sima, előkelő jártékódora. Kándor Ibolya ezúttal is pompázott. Detegh Bébi kedves volt, mint mindig.

Borzalmas házamlás New-Orleansban. Washingtonból jelentik. New Orleansban egy épülő ház összeomlott. Két építési vállalkozó és egy munkás életüket veszítették. Egyik fal romjai az uttsten álló három autót is maga alá temette. A járőrelők közül négyen sebesültek meg. A romok eltakarításáig nem tudható, hogy a gépkocsiban voltak-e utasok.

Schwartz Menyhértne ortodox zsidó leánynevelő intézete és internátusa Oradea, Szaniszló-ucca 13. Prospektust küld.

**Társaságbeli
uri asszony**
házasággközvetítő irodája
(FORTUNA)
Oradea, Regele Ferd. 55/d.

Készül az új ipartörvény

Revizió alá veszik az Iparpártolási kedvezményeket is

(Bucuresti-Bukarest, szept. 5. Az Uj Kelet tudósítójától). Az iparügyi minisztériumban megkezdtek az adatgyűjtést az új ipartörvény előkészítéséhez. A jelenleg érvényes ipartörvény tulajdonképpen még a múlt század nyolcvanas éveiből való és habár azóta több ízben módosították is, sehogysem felel meg a modern gazdasági élet követelményeinek. Szükség van egy új ipartörvényre azért is, hogy egységesíteni lehessen az egyes tartományokban érvényes különböző rendelkezéseket.

A jelenlegi ipartörvény, habár az ipar érdekeiről intézkedik, alapjában véve mégis mezőgazdasági szempontokból in-

dul ki, minthogy Románia a háború végéig elsősorban agrárállam volt. Az új területek hozzácsatolásával azonban az ország igen tekintélyes iparhoz jutott, amelyet érdekében áll különböző kedvezményekkel megerősíteni és továbbfejlesztetni.

Hir szerint, az új törvény életbeléptetésével egyidejűleg revizió alá fogják venni a belső ipar pártolására vonatkozó törvényt is, abból a szempontból, hogy mely iparágaknak van joguk a törvényben biztosított kedvezményekhez és melyek azok az iparágak, amelyek nem érdemlik meg az állam különösebb támogatását.

Bizottságokat neveznek ki az erdélyi rendezetlen földreformügyek megvizsgálására

(Bucuresti-Bukarest, szept. 6. Az Uj Kelet tudósítójától). Az erdélyi és bánági földreform felülvizsgálásával kapcsolatban a földművelésügyi miniszter elhatározta, hogy minden egyes megyében bizottságokat nevez ki, amelyeknek felada-

ta lesz a még rendezetlen földreformügyek megvizsgálása és megfelelő javaslatlattétel a miniszterhez, Mihalache reméli, hogy így rövidesen valamennyi látraleékos ügy elintézését fog nyerni.

Vágó Géza konferanszestje Kolozsváron. Most vasárnap este 9 órakor tartja Vágó Géza, az ismert budapesti színész, színíró, vidám, aktuális konferanszestjét az Épitőmunkások Otthona dísztermében, a munkás sportklub javára. Vágó Géza neve nemesak mint színész, hanem mint színíró is jól ismert közönségünk előtt. Lavotta szerelme, Szép Ilonka, Nagy dolog a háború, Jézus és több darabja révén, melyek itt is színperekrültek. Vágó Géza konferanszestje iránt igen nagy az érdeklődés, éppen úgy mint három év előtt a színházban.

Meghülesek, náthalázna, mandulajobbnál, torokgyulladásnál, idegfájdalmaknál, insztaggatásnál, naponta fél pohár természetes „Ferené József” keserűviz rendes gyomor- és bélműködést biztosít. Egyetemi orvosstanárok véleménye szerint a Ferené József víz hatása gyors, kellemes és megbízható. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

A LEGJOBB BEDORZSOLO
SPANYOL NÁTHA FEJ-LÁBÉS IDEGFÁJDALMAK ELLEN
CARMOL
OVARODJUNK AZ UTÁNZATOKTÓL!
Főlerakat: Str. Stella 23. BUCURESTI.

Eljegyzés. Mendelovits Bertus, Máramarosziget és Tabák Harry nagykereskedő, Dürnsdorf (Csehszlovákia), jegyesek. (Minden külön értesítés helyett).

Előimádkozót keresünk a nagyünnepre. Elsőrangú előimádkozók e hó 20-ig nyújtsák be ajánatukat. Fizetési igények feltüntetendők. Utiköltséget csak a meghívottnak térítünk meg. Az Aradi (Ncolog) Zsidó Hitközség előjárósága.

Bárdos Péter kispáros és kispáros pártot alakít. A nyolcvéves Mihály király játszani hívta igazságügyminiszterét; Tulkorai híresztelés a Banca Centrala és Banca Agrara fuziójáról; Kacsó Sándorról azt híresztelték, hogy áttért a zsidó vallásra; Dr. Janovics Jenő incidense a temesvári zsidósággal; Sallay Manyi elcsuszott Szatmáron; A „Bitumen” üzletet köt a kolozsvári uccakra; Pincas József váradi bankját leviszi Bukarestbe; A Háromszéki Takarékbóra és sok más nagyszerű cikk olvasható az Erdélyi Futár friss számában. Szögyényi Kiss Endre nívós, jólértesült és érdekes, mindenütt kapható és csak 15 lejt az ára az Erdélyi Futárnak.

Megjelent az Erdélyi Helikon szeptemberi száma. A Kisbán Miklós és Kuno Aladár szerkesztésében készülő Erdélyi Helikonnak szeptemberi száma minden tekintetben méltó az erdélyi magyar irodalom barátainak érdeklődésére. Gazdag tartalmából kiemeljük Bánffy Miklós gróf visszaemlékezését az 1916-iki koronázásról; Móricz Zeigmond Hajnali hangok című elbeszélést, amely az Erdélyi Helikonban jelent meg először. Tamási Áron Benedek Elekét méltatja, Kuncz Aladár Erdély az én hazám címen a folyóirat programját jelöli meg és volt szerkesztőjét Áprily Lajost bucsuztatja. Az aktuális irodalmi életbe Vágó Géza tanulmánya a Magyar színjátszás válságáról, Fenyő József írása az angol nyelven megjelent magyar irodokról. A szépirodalmi részben találjuk Kós Károlynak, Szántó Györgynek és Markovits Rodiennak egy-egy művészi novelláját. Versüket Ujvári Jenő és Pakots Károly írták, Frányó Zoltán pedig két Paul Valéry fordítást közöl. Különösen gazdag a kritikai és művészeti szemle. Az irodalmi krónika bő folyóirat szemlélt nyújt és az észrevételekben két érdekes vitázó cikket olvassunk az irodalmi „jobboldaliságról” és „baloldaliságról”. Az Erdélyi Helikon szeptemberi számában kezd el Kuncz Adár „Feleg a város felett” című erdélyi tárgyú regényének közlését.

Nagy árleszállítás
a
Harisnyaházban!!!
A világhírű **ADEGO 48** selyemharisnya
Lei 235. - Lei
az **EL-BE**
HARISNYAHÁZAKBAN
Cluj Temesvár
Marosvásárhely Arad
Brassó Dej
Nagyszeben Szatmár
Nagyvárad Lugos
Déva Baia-Mare

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A Magyar Színház műsora:

Szombaton, szept. 7-én este 9-kor: A nótá vége. (3-szor. Napi bérlet 2. szám, B. Sorozatszám: 9.)
 Vasárnap, szept. d. u. 3 kor: Ábriss rózsája (Nagyon olcsó mozi-helyárakkal. Jegyek árai: 50, 40, 30, 20, 10 lejt. Sorozatszám: 10.)
 Vasárnap, szept. 8-án d. u. félhat órakor: Miss Amerika. (Rendes helyárakkal. Sorozatszám: 11.)
 Vasárnap, szept. 8-án este 9-kor: A nótá vége. (4-szer. Bérletszűnetben. Sorozatszám: 12.)
 Hétfőn, szept. 9-én este 9-kor: A nótá vége. (5-ször. Napi bérlet 2. szám, C. Sorozatszám: 13.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Szombaton: szept. 7-én 4 és félhétkor. A szenvedély. (Greta Garbo leg ragyogóbb alakítása). A naftalin (Heltai Jenő felvonásos, pazarul mulatságos új vígjátéka. (Főszereplők: Erna Morena, Vivian Gibson, Bérczi Géza, Mály Gerő, Radó Teri.) Kettős műsor! Helyárak: 30, 20, 10 lejt.
 Vasárnap, szept. 8-án d. e. 11 órakor: Matiné 15 és 10 lejes helyárakkal: Riadó! (7 felvonásosban. Főszereplő: Jackie Coogan.)

A színházi iroda közleményei:

Topáz, Szupécárdás, Agglegény-apa, Volgabár. A Magyar Színház soron következő újdonságai, amelyek gyors egymásutánban fognak bemutatásra kerülni: A topáz (a tavalyi párisi évad leg-gyobb szenzációja), Szupécárdás (Farka, Imrének, a Nótás kapitány népszerű szerzőjének legújabb operettje), Agglegény-apa (az amerikai színművészet nagy világsikerrel és a Volgabár (a budapesti Vigszínház óriási hatású operett-újdonsága).

Vasárnap délután: Ábriss rózsája és Miss Amerika. Két délutáni előadás lesz vasárnap délután a Magyar Színházban: 3 órakor mozi-helyárakkal (50, 40, 30, 20 és 10 lejt) az Ábriss rózsáját, félhétkor pedig a Miss Amerika című, 14 képből álló, káprázatos operette kerül előadásra.

Nóta vége. A Nóta vége című új operett nagy sikerrel eddig két szufolt nézőtér kitérő hangos tetszése pecsételte meg. Ma este harmadszor, vasárnap este negyedszer és hétfőn este ötödször kerül színre a Nóta vége.

Ma utoljára: Szünet (Greta Garbo) és Naftalin. A Magyar Színház nagy-sikerű repiz-műsora, a Szünet (18 felvonás Greta Garboval) és a Naftalin (Heltai Jenő 8 felvonásos briliáns vígjátéka) ma utoljára látható. Előadások kezdete: 4-kor és félhét órakor.

Vasárnap délelőtt 11 órakor: Jackie Coogan — 15 és 10 lejes helyárakkal. Kedves és mulatságos műsora lesz a vasárnap délelőtti filmmatinénak: A riadó (7 felvonásos vígjátékot adják Jackie Coogannal. Helyárak: 15 és 10 lejt.

Hétfőtől: Bigámia és Jön a gorilla. Hétfőtől briliáns műsora lesz a Magyar Színház moziának 1. Bigámia (Izgalmas 8 felvonásos dráma Marie Jacobinivel, Erna Morenával és Verebes Ernővel). 2. Jön a gorilla (7 felvonásos vígjáték, a főszerepben Sid Chaplinnal). Előadások kezdete 4-kor és félhét órakor.

Hölgyeim! Uralaim! Szenczáció!
Tulhalmozott raktáron levő nyári női kalapokat feltűnően leszállított olcsó árban árusít az „IDEAL” női kalapüzlet Cluj, R. Ferd. 8.
Férfi és női kalapok formálása, alakítása, Panama és Girardi tisztítása 48 óra alatt gyári árban készülnek.

Triumph cipőmodellek a legújabbak!
Kaphatók minden jobb üzletben!

Rádió

idő: kő

Szombaton, szept. 7-én este 9-kor:

Budapest. 9.15: logezred zenekara. csay: Nem, nem a berg: Rózsák — k dita — megnyitó. yeből. 5. Sarasa (hegedűszó) elő hangvergenymeste. „A sárga kabát” berg: Huszárhoza. Hírek. Vizállásjel metül. 12.05: Grau 1. Strauss: Wiener Gounad: „Faust”. ter: A vig kovács ária 6. Rossini: S 7. Verdi: Álaroosb eni: Pillangókisas viata — ária. 10. 11. Zerkovitz: Gye A. Kalmár: Az u ter-ucca”. 13. Dr S virágot. 14. Kisfal gznak. 12.25: Híre seay folytatása. 13. járás- és vizállásje őtelmszerárak. 16. Tarsulat előadása. zés, időjárás- és h Tarsaság előadása: róni Tarsaság alel „A török testvérn helyzete”. 18: Mást Vezényel: Polgár T bach: Széjben, vha Lanner: A schönbr Facsk: Marinarella. Innen-onnan — egy Tacye: Venetienne posa Ferenc: Kék a)Eulenberg: Kaka kép: b) Poliakin: l lenkép. 7. Komzák: veeg. 8. Lincke: C dnő.19.35: Sport- nyek. 19.45: Színmű. „Roinanc” Színmű. zés. időjárásjelentés hágbajnokság eredm gyári Imre és cigá veisenye.

Barcelona. 22.05: seny. Szórakoztató Basel. 22.10: Zenek lin. 20.15: Jazz-band Pozsony.21.05: Tár Récs. 20.05: Oscar operettjének közv. Lipse. 21.15: Dak

Budapest, vasárnap 9.00: Ujsághírek, k 10.00: Egyházi zen Felvárosi Plébánia-t 11.30: A győri rádi Győrben rendezett m vetésére. 15.30: A m. kir. föl térüm rádióelőadás v. jószágkormányzós tájejművelés”. 10.00: Rádió szabad operáriákat énekel. gorán kísér: Polgár Lajos egyetemi m. vallástalanság és a h rádiákat énekel: a h rán kísér: Polgár Th Utána Pontos időj

17.15: A „Magy hangversenye: 1. Cse Bihari: Kesergő Lav votta: Palotás. 4. O alja: Nagy József o 6. Murgács: Magyar t laga Géza: Magyar o alja: Nagy József o 7. Bihari: Magyar ve

18.15: A m. kir. Ope raif zenekar hangv Berg Ottó karnagy. 19.30: Sport- és lov

Rádió műsor

Idő: középeurópai

Szombat, szeptember 7.

Budapest, 9.15: A m. kir. honvédegyeszed zenekarának hangversenye. Fricay: Nem, nem soha — induló. 2. Eulenberg: Rózsák — keringő. 3. Barbieri: Per dita — megnyitó. 4. Abránd Mozart-műveiből. 5. Sarasate: „Zigeunerweisen” (hegedűszó) előadja: Sándor János hangversenymester. 6. Lehár: Egyveleg: „A sarga kabát” c. operetből. 7. Eulenberg: Huszárok — jellemkép. 9.30: Hírek. Vízállásjelentés magyar és németül. 12.05: Gramofonhangverseny. — 1. Strauss: Wiener Blut — keringő. 2. Gounod: „Faust” — katonakórus. 3. Peter: A virgokvások. 4. Verdi: Aida — aria. 5. Rossini: Sevillai borbély — aria. 6. Rossini: Sevillai borbély — aria. 7. Verdi: Alarcosbál — scherzo. 8. Puccini: Pillangókisasszony. 9. Verdi: Traviata — aria. 10. Schumann: Trümelei. 11. Zerkovitz: Gyere rongyos. 12. Gross: Kalmár: Az új „Messze van a Meszerecca”. 13. Dr. Sándor: Csak egy szál virágot. 14. Kisfalunkban Avet harangoznak. 12.25: Hírek. 12.35: A hangverseny folytatása. 13: Pontos időjelzés időjárás- és vízállásjelentés. 14.30: Hírek, élelmiszerek. 16: A szociális Misszió Társulat előadása. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és hírek. 17.15: A Turáni Társaság előadása. Mórész-Péter, a Turáni Társaság alelnökének felolvasása: „A török testvéremzet világpolitikai helyzete”. 18: Másfélóra könnyű zene. Vezényel: Polgár Tibor karnagy. 1. Urbach: Széiben, viharban — induló. 2. Lanner: A schönbrunniai — keringő. 3. Enck: Marinarella — megnyitó. 4. Pécsi Imen-onnan — egyveleg. 5. a) Alex de Tayer: Venetiána — Barcarola; b) Leposa Ferenc: Kék buzavirág — dal. 6. a) Eulenberg: Kakaó givott — jellemkép; b) Poliak: Kanári polka — jellemkép. 7. Komzák: Barátimhoz — egyveleg. 8. Lincke: Gárdavadászok — induló. 9.35: Sport- és löversenyeredmények. 19.45: Színműelőadás a Studióból. „Román” Szimű. 21.50: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek és a sakkvilágbajnokság eredményei. Majd: Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye.

Barcelona 22.05: Zenekari hangverseny. Szórakoztató zene.

Basel 22.10: Zenekari hangverseny. Berlin 20.15: Jazz-band.

Pozsony 21.05: Tanczene.

Bécs 20.05: Oscar Nedbal Lengyelvér c. operettjének közv.

Lipsz 21.15: Daktet.

Budapest, vasárnap szeptember 8.

9.00: Újsághírek, kozmetika.

10.00: Egyházi zene és szentbeszéd a Felvárosi Plébánia-templomból.

11.30: A győri rádiókállitás alkalmából Győrben rendezett matiné helyszíni közváltása.

15.30: A m. kir. földművelésügyi miniszterium rádióelőadásorozata. Fényes Béla v. jószágkormányzó: „A sziket javító tevékenység”.

19.00: Rádió szabad Egyetem: 1. Magyar operadarabokat énekel: Laurisín Lajos. Zongorán kísér: Polgár Tibor. 2. Dr. Zehery Lajos egyetemi m. tanár előadása: „A vallástalanság és a bűn”. 3. Magyar operadarabokat énekel: Laurisín Lajos. Zongorán kísér: Polgár Tibor.

Utána Pontos időjelzés időjárásjelentés

17.15: A „Magyar Cimbalom-Otós” hangversenye. 1. Csermák: Kesergő. 2. Bihari: Kesergő Lavotta sirjára. 3. Lavotta: Palotás. 4. Cimbalomszó, előadja: Nagy József okl. cimbalomtanár. 5. Murgács: Magyar nótá-egyveleg. 6. Alaga Géza: Magyar cimbalomkoncert, előadja: Nagy József okl. cimbalomtanár. 7. Bihari: Magyar verbunk.

18.15: A m. kir. Operaház tagjaiból alakított zenekar hangversenye. Vezényel: Berg Ottó karnagy.

19.30: Sport- és löversenyeredmények.

19.45: Színműelőadás a Studióból. „Mária asszony”. Utána kb. 22.00: Pontos időjelzés, időjárásjelentés

és a nemzetközi sakkverseny eredménye Majd Győri Lakatos Tómi és Misi cigányzenekarának hangversenye a Baross kávéházban.

Közgazdaság

Két és félmilliárd lejjel emelkedett a bankjegyforgalom

Allandóan gyarapodik a Banca Nationala érc- és devizakészlete is

(Bucaresti-Bukarest, szept. 5. Az Uj Kelet tudósítójától). Most jelent meg a Banca Nationala legfrissebb heti helyzetjelentése, amelyből kitérünk, hogy a jegybank érfedezete az utóbbi héten 14 milliárd 500 millió 128,589 lejről 14 milliárd 642 millió 819,893 lejre emelkedett. (A jelentés lezárása óta a gabonaelőadásokból több mint 500 ezer angol fontnyi újabb devizakészlet folyt be a Banca Nationalához). Az aranyfedezet aránya 27.90 százalékról 28.38 százalékra javult, a teljes fedezet pedig 46.24 százalékról 47.16 százalékra.

Ezzel szemben a jegybank látraszoló kötelezettségeinek összege 31 milliárd 355 millió 665,780 lejről 30 milliárd 835 millió 173,686 lejre olvadt le, amennyiben

szeptember elsején a külföldi államadóságból nagyobb összeg vált esedékes-sé, amelynek fedezésére a jegybank már régebben félretette a megfelelő devizamenntiséget. A bank továbbra is folytatja a devizavásárlásokat azon célból, hogy év végéig összes fizetnivalóit idejében lefedezhesse.

A bankjegyforgalom az utolsó héten 2,5 milliárd lejjel növekedett. Az államkincstárnak folyósított előlegek összege 1 milliárd 840 millió 460,069 lej, amelyet december végéig a Banca Nationala vissza fog kapni a stabilizációs egyezmény előírása szerint, amely egyébként az ilyen előlegek maximumát 2 milliárdban limitálja.

Nemzetközi rádiókállitás Bukarestben

Parcul Carol szeptember 1-20.

Ismeretes, hogy Bukarestben a Carol Parcul már megnyitott a nemzetközi rádiókállitást, amely a közelmúlt rádiótechnika nagyszabású előtérítését tükrözi vissza.

Ez alkalommal egy a kisebb, mint a nagyobb cégek is kötelességüknek tartották legújabb rádiókikkkel bemutatkozni.

A nagyobb világcégek egyike, amely egy a rádió, mint a villanylámpák, röntgenkészülékek stb. tekintetében is első helyen áll, az eindhoveni (Hollandia) Philips művek. A Philips Román Részvénytársaság idejében belátta a rádió fontosságát Romániára nézve és ez alkalommal kiállítja produktumait, egy a rádió, mint a modern technika legújabb vívmányai terén is.

Mihelyt belépünk az izlésesen és modernül berendezett pavilonba, mindjárt az a benyomásunk, hogy itt valóban az új idők szellemében van minden. Az üvegkirakatok előtt szép rendezésben sorakoznak egymás mellett a Philips gyártmányok. A minőségük folytán általánosan elismert Philips rádió és villanylámpák mintapéldányai szintén láthatók. Különösen figyelemreméltók az új rácsfeszültségű csövek, amelyek segítségével a rádiókészülék teljesítményei lényegesen jobbak. Illusztris példája ennek a ténynek a vevőkészülék bemutatása, amelyek Philips csövekkel felzerelve hálózati kapcsolásra, tehát battenia nélküli használatra vagy akkumulátorral való működésre vannak berendezve. Alkalmunk volt arról is meggyőződni, mily módon történik állandóan a Philips hangszórók bekapcsolása révén és nem tudjuk elragadtatásunkat eléggé kifejezni a természetes hang és zene visszaadását illetően. Nem mondhatjuk, hogy a készülék, vagy hangszóró dolgozik-e jobban, hiszen a leadás valóságos természetes volt, amelynek az eredetivel való összehasonlítása a Studióban könnyen lehetséges. Azt a felvilágosítást kaptuk, hogy az emberi hang tökéletes reprodukálása, valamint a különböző hangszerek kellemes hangzású értékelése a kifogástalan minőségű rádiócsöveknek, a négy polusu ki egyenlített mágnesrendszerű Philips hangszórónak tudható be.

Láttunk továbbá különböző egyenirányítókat, melyek az akkumulátorok hálózati uton való megtöltésére szolgálnak. Hálózati készülékeket, amik a kényelmetlen eszm-kapcsolások helyett a

legnagyobb teljesítményt teszik lehetővé. Igen érdekes készülék az 1017 típusú kistöltő, amelynek segítségével mindenki átalakíthatja, régrendszerű, ejekkel futtató készülékét modern, a hálozathoz táplált apparátussá.

A hangerősítők berendezése tekintetében valóban elsőrangú dolgokat mutat be a Philips Rt. A kis gramofonerősítőtől kezdve, amely egy elektromágneses készülék segítségével gramofonlemezek hangjának tökéletes visszaadását teszi lehetővé, egészen nagy erősítő berendezés, amelynek hatalmas hanganyaga a nagy park szélterében-hosszában dominál, még igen sok hangerősítő szerkezeteket lehet látni, amelyek különböző célokra és kisebb-nagyobb területek ellátására szolgálnak.

A világítólampák osztályán különböző formájú modern típusú egőket látnunk, amelyek a logikus áramfogyasztás nagy igényű szükségletének problémáját oldják meg.

Nagyon szép a pavilon különös izlésű megvilágítása, mely részint közvetlenül, részint közvetve történik. A homlokzat két nagy reflektor sugárzásában valszággal fénytengerben uszók.

Nem hagyhatjuk említés nélkül a két hordozható Röntgen-metallix készüléket. Egy ilyen készüléket könnyen el lehet vinni. Ez a kiállítás tartama alatt állandóan működésben van, könnyen készíthetünk jólsikerült rádiográfát a kezünkről, amit a közeli sötétkamrába azonnal elő is hívnak. Öt perc múlva már birtokunkban is van.

A Metallix apparátus mellett ott vannak a Neon Standard betűk, amelyek igen kellemes benyomást tettek.

Általában a Philips pavillon kiállítás mindenek fölött maradandó hatással van a látogatóra és igazán bizonyítja azt, amit az emberi lángész és a technikai feltaláló szellem eddig alkotni tudott.

Újabb 300 millió mezőgazdasági hitelt vesz igénybe a kormány. Bukarestből jelentik: Tegnap délben a Banca Nationalánál érkeztet volt Mihalecha földművelésügyi és Raducanu munkaügyi miniszter között, amelybe bevonták a jegybank igazgatósági tagjait, Oscar Kiriacescu helyettes kormányzót, Costin Stoicescu és Alexandru Buzdugan adminisztrátorokat is. Az érkeztet arról folyt, hogy újabb hitelleket akarnak nyújtani a

mezőgazdáknak, akik így ne legyenek kénytelenek gabonájukat olcsó áron értékesíteni a jelenlegi esett árak mellett. Az elfogadott határozat szerint a Banca Nationala újabb 300 millió hitelszámlát nyit a szövetkezeti központ számára, még pedig három százalékos kamatozás mellett a szokásos 9,5 százalék helyett.

SPORT

Kiírták a futballbajnokságot. Miután a futballszaksztyok elnökeinek bukaresti konferenciája úgy döntött, hogy a posan előkészítik az országos labdarúgó-szövetség megalakítását és egyelőre marad minden a régi, — a szövetség már ki is írta a bajnokságot. A nevezéseket f. hó 10-ig kell benyújtani a szövetség-nél. Csak azokat a nevezéseket fogadják el, amelyek az ifjúsági bajnokságra is szólnak. A kolozsvári kerület bajnoksága szeptember 22-én fog megkezdődni.

Románia atlétikai bajnokságai. Szombaton és vasárnap kerülnek eldöntésre Románia atlétikai bajnokságai. A versenyen az egész ország atlétáinak legjava indul és így remélhetőleg számos rekordot fognak a multnak átadni. Kolozsvárról Biró Lajos (KAC) versenyez a rudugrásban, magas és távolugrásban. Nagy érdeklődés kíséri Rottmann (Olimpia) startját a gerelyvetésben, akinek indulása végre egy jobb rekordot tesz valószínűvé.

A Haggibbor Szamosujvart. A Haggibbor komplett első csapata vasárnap Szamosujvart játszik, ahol a Sparta vendége lesz.

Magyar-eseh válogatott. Vasárnap került eldöntésre Prágában a magyar-ese-szlovák válogatott mérkőzés, amely egyben az Európai Kupa döntője is lesz. A magyar csapat a következő felállításban szerepel: Acht, Mandl, Fogl III, Kléber, Kalmár, Kronenberger, Markos, Takács II, Turaj Toldi, Hirzer; tartalékok: Fehér, Kocsis, Auer. A magyar csapat általában jó — a balhalf Kronenberget kivéve — csak az a kérdés, hogy a Ferencvárosi belső triója milyen formában van a délamerikai-ut után.

Az Universtálea uszóversenye. Az S. S. U. uszószakosztálya vasárnap, szept. 8-án délelőtt 10 órai kezdettel nagyobb-szabású uszóversenyt rendez a kolozsvári strandfürdőben a következő számokkal: Sprint 100, 200, 400 m. Mell 100, 200 m. Hátuszás 100 m. Vegyes staféta 3x100 m. Sprintstaféta 4x50 m. Női sprint 50 m. Női mell 200 m. Junior sprint 50, 100 m. Mell 200 m. Vegyes staféta 3x50 m. Gyereksverseny 14 éven aluliaknak: Sprint 50 m. Mell 100 m. Női sprint 50 m. Mell 50 m. Staféta 3x50 m. Vízipólo: Senior-Junior. Nevezések délelőtt 10 óráig a verseny rendezőségénél adhatók le. Nevezési díjak: staféta 4x50 m. pólónál 100 lej senior, juniorszámoknál 30 lej, gyerekszámoknál 20 lej.

A Haggibbor vezetősége értesíti tagjait, hogy hétfőn, szeptember 9-én este 9 órakor vezetőségi ülést tart, amelyre kéri a t. tagok minél nagyobb számban való megjelenését.

MOZI

CORSO-filmstúdió mősora: Szombaton 5, 7 és 9 órakor: Kisasszony, fizetek. Főszereplő: Dina Gralla és Werner Fuetterer. Előjáték: Amerikai burleszk 2 felvonásban és Ufa világ-híradó a legaktuálisabb újdonságokkal

GRAND NYÁRI MOZGÓ mősora: (A városháza udvarán.) Szombaton és vasárnap este fél 9 órakor: Dupla műsor: 1. Gyere te bűnös. Nagyszerű vígjáték 6 felvonásban. Főszerepben: Harold Lloyd. 2. Éjfél kikon. Szenzációs dráma. Főszerepben: Bilye Dove és Jack Holt. Előadás alatt is lehet dohányozni.

Minden jog fenntartva SZONJA egy kis cseléd története

Írta: J. Golotarewsky Fordította: Szabó Imre

Chirik: Kérem, én egy szót se szóltam, mindössze annyit mondtam, ha nekem olyan fiam lenne, mint a magáé, én azt a fiút nem engedném kísértésbe hozni. Egy ilyen leány a házban, mint amilyen ez az énekes cseléd, ez egy kész csábítás. Ide hallgasson. A mult heten egy ilyen lányba bujt ördög felborította egy partit, egy nagy partit, mondok magának, egy milliomos fiát akartam összehozni egy milliomos leányával. És mi történt? Az történt, hogy a milliomos fia elvette a cselédet.

Liebherzné: Ettől a mi esetünkben nem kell tartani. A leány egészen más fajtájú leány, még zöld egy kicsit, minősze tíz hónapja, hogy itt van Amerikában és az esze nem jár ilyesmin. Csendes mint egy galamb és olyan jószágos, mint egy angyal.

Chirik: Lassu víz partot mos. Liebherzné: Nono, nem kell nagyon félnie emiatt, ismerem a leány apját.

Chirik: Csak nem földi ő is? Liebherzné: De igen, talán ismeri. Jerucham Edelmann.

Chirik: (meglepdőve), Jerucham Edelmann? Csodálom, hiszen otthon jómódu polgár volt, gazdag ember volt otthon.

Liebherzné: Ugy van, de a pogromok tönkretették. A feleségét megölték szégyent, a házat kifosztották, minden nélkül maradt, hát kizáródtak ide és ezt a Szonját, már vissza akarták küldeni a kikötőből és különös szerencse, hogy egy bizottsággal kint voltam akkor és a mi garanciankra bejöhettünk. Azonnal gondoskodtunk rólok. Szonjácskát magamhoz vettem, az öregot pedig elhelyeztem egy gyárban.

Chirik: Nohát ez borzasztó! Jerucham Edelmann gyári alkalmazott... (óráját nézi). Már késő van nem is értem, hol maradnak ezek a Benderék! (csöngöttek). No, végre itt vannak. Biztosan ök jönnek. (Kinyitja az ajtót). Persze, hogy ök. Ő maga, miszter Bender.

Bender.

Bender: nagydarab ember, negyvenhat —ötven éves, fejtét felvetve tartja, jó ruhája van, de hanyagul öltözködik). Haddu jó du, missis Liebherz!

Liebherzné: Jövest, miszter Bender, tessék faradjon közelebb és foglaljon helyet.

Bender: Ói rigti! (Veszi a széket és leül. Chirik felé). Nos, kántor ur, megcsinálta az üzletet?

Chirik: Igen, igen. Azt hiszem, talán. Ugy valahogy, no igen!

Bender: Hát persze hogy megcsinálta. Ennek meg kellett csinálnia! Elvégre engem mindenki ismer, hála Istennek, kezét szoríthatok önmagammal (megrázza saját kezét). Én kérem az a fajta ember vagyok, aki nem szeret sokat beszélni. Mirevaló a sok beszéd... Az ember tudja, miről van szó, az ember gondolkodik egy pár percig az ember látja hogy az üzlet, üzlet, lehet haszon belőle és akkor nem spekulál, hanem belevisz. Ez kérem az én elvem. És mert ilyen az elvem, azért sikerült is sokminden az én életemben.

Chirik: Ha nem adja elő miszter Bender az életrajzait, akkor is parti lesz eből a partiból. Nem kell nyugtalanzkodni.

Bender: Én nem nyugtalanokodom. Épen most mondtam, hogy én nem vagyok az a típus. Én, kérem szépen, olyan ember vagyok.

Chirik: Kérem, miszter Bender, mi magát nagyon jól ismerjük hazáról, fölébbséges leadni magáról egy életrajzot. Minden rendben lesz.

Bender: Hát hiszen úgy is kell annak lennie, missis Liebherz. Én csak annyit mondok, hogy asszonyom, maga meg lesz elégedve a leányommal. Ez a leány kérem, akkurat olyan mint én. Nem beszél sokat, inkább olyan praktikus dolgokat csinál, ami asszonyoknak is tet-

szik és ha a maga fia szakértője a finom antik dolgoknak, biztos egy-kettőre beléseret. Mert ő is olyan természetesen kérem, hogy egy-kettőre tűz és láng. Ezt szeretik a férfiak az asszonyban. Azután pedig, ami a legfőbb, itt minden a világon megvan. Itt nemcsak igéret van, itt készpénz van, Dollárok vannak. Nehéz dollárok.

Chirik: Igazi amerikai eset. Tűz és láng és le van fedezve dollárral. Nincs sokat tanácsozni.

Bender: (Liebherzné felé). Én nekem tetszik a maga fia. Jóállás, snoidég főkő... Én azt hiszem a leányom is tetszeni fog neki... De hol van már ez a csirkefogó?

Liebherzné: (megrökönyödve). Kiro gondolt? Csak nem a fiamra! Különös!

Chirik: Nem gondolta komolyan, csak tréfált, már rokonnak érzi magát miszter Bender.

Liebherzné: Mindjárt itt kell lennie. Bender: Nos, megkapta már a plombát?

Liebherzné: Nem értem.

Chirik: Miszter Bender azt kérde, vajon Albert megkapta-e már a plombát az ügyvédségre?

Liebherzné: Ahá, ön a diplomára gondol!

Chirik: Igen, igen, a diplomát. Az embernek annyi dolga van a partikkal, hogy egészen megfeledkezik a műveltségről. Diplomát, diplomát, nem plombát. Nagyon jól tudom én, a plombát az ember a fogára kapja, a diplomát pedig a disznóbörre.

Bender: Hát ha megkapta a diplomáját a disznóbörre, akkor már én gondoskodom róla hogy ne legyen elvesztett ember. Nyitok neki egy irodát, a legforgalmasabb helyen, én nem beszélek sokat, én cselekszem, a fiút beültetjük az irodába, adunk neki pénzt, odaadjuk neki az összes ügyeinket és minden úgy megy mint a karikacsapás. De egyet mondok, neki erőlyesnek kell lennie, többnek mint erőlyesnek, kiméltelennek. Azok a köldusok az egyik gyáramban már megint sztrajkcolnak. Négy dollárral kérnek többet egy hónapban, de én kölkát küldök a hasukba, nem négy dollárokat. Persze, majd hízlamom őket, ugye?

Chirik: Nagyon helyes, nagyon igazságos az ön álláspontja. (Mialatt Bender Liebherzné felé néz, magában). Ilyen igazságot tegyenek veled a tulvilágon, te nyomorult.

Bender: Ezek a köldusok már egyszerűen kibírhatalanok. De most beszéljünk komolyabb dolgokról. Mert nem szeretek sokat beszélni. Mihelyt megtartjuk az eljegyzést, azonnal irodát nyitok neki a Brodvn és a leányom autombilján fog utazni, akárcsak egy nagyherceg. Tízezer dollárt kap hozományul a lakodalom előtt és a lakodalom után megkapja az összes váltókat és jelzálogírásokat az ön házaról, asszonyom. Mert én szeretem a leányomat, a leányom drága és szent előttem. A fejemet vagyok hajlandó bitófa alá tenni érte.

Chirik: (magában). Bár, már ott lát-nám azt a randá fejét.

Bender: Nagyon szép leány, nagyon rendez leány, nagyon kívánatos leány, csupa tűz és csupa láng, de én egy egyenes ember vagyok, nem szeretek sokat beszélni és őszintén megmondom, hogy az én leányom alapjában véve már nem egy leány.

(Folyt. következik.)

Füzdőre, nyaralóhelyekre utazó előfizetőinket felkérjük, közöljék pontos címüket a kiadó-hivatallal, hogy az Uj Keletet főnnakadás nélkül küldhessük.

MÉRNÖRÖK LEPAGE

kérjenek legyen technikai szakkönyv-újdonság-, műszer-, irócaikk jegyzékot. Cluj-Kolozsvár.

Riadó üzlethelyiség,

engros vagy detail üzletnek alkalmas nagy raktárral, Calea Reg. Ferdinandon. Értekezni: FISCHER butordzletben, Calea Regele Ferdinand 61. szám.

אתרוגים

מארץ ישראל עננראם אונר דעמייל יעדער קוואליטאט לייעפערט ביליונסט
Simon Glasner Jerusalem
בעשטעליוונגען ניממט ענטגעגען:
Librarie Safruth Cluj
ווא אויך ענטשפרעכענדע אויסקונפט ערטיילט ווירד.

Zsidó ifjusági könyvek:

Oszkár bácsi zsidó meséi — 30 lej
Sas Irén: Kolnirdre — — — 30
Bar-Kochba (Eibeszélések, versek, szindarabok gyűjteménye — — — — — 60
Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában. (A pénz előzetes beküldése esetén portómentesen szállítás.)

CHARITÉ szanatórium

Cluj-Kolozsvár, Strada Regală (Kajális utca) 12/a. szám. Telefon: 600.
Sebészet. Belgyógyászat (cukor-, vese- és anyagforgalmi megbetegedések diétás kezelése). Szülészet (külön szülészobával és gyermekágyas osztállyal). Nőgyógyászat. Urológia. Orthopédia. Szemészet. Püfészet. Orr- és gégegyógyászat stb. Legjelesebb speciálista orvosok vezetése alatt. Röntgen. Vegyi és bakteriológiai vizsgálatok. **Gyógyfürdők** (szénasav, hab, jód, kén, stb.) Villamos kezelések. Fogyó- és hizókurák, bejáróknak is. Napi étkezési és ápolási díj: I. oszt. 450, II. oszt. 350, III. oszt. 200.
Igazgató főorvos: Prof. Dr. Steiner Pál

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszer közlésnél egy szö 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Állásreklámoknál 30 százalékos kedvezmény. Ap óhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellé elve van. Eljegyzésdíj díja 250 lej.

Posztószakmában, román, magyar, német nyelvet beszélő segédet okt. 1-re keresek. Ajánlatok bizonyítvány másolatokkal „megbízható” jellegűre a kiadóba küldendők.

Vezérképviselőt versenyes ipari, kereskedelmi cégekben, bankgaranciával vállal törvényszéki bejegyzett cég. Erdélyi mérnök, Bucuresti, Sfintiaipostoi 35. 11. Scara B. dreapta.

Uj diógyökér ebédő eladó. Eorokovic mászatlos, Dézsma-u. 2.

Suche intelligentes, streng religioeses Kinderfräulein die auch im Haushalt und mithilft Familienanschluß! Klein, Cal. Victoriai 25.

Sürgösen eladók: Egy ketős telek, lakas és üzletkelek, Str. Babeş. Egy gyönyörű fekvésű kisebb parcella, viz, villany az utcában. Egy kertés ház, Str. Capt. Ignat. Egy nagyobb ház, Str. Moşilor. — Továbbá Héjjasfalván, Segesvár mellett, vasúti állomással szemben, egy kisebb birtok, 2 házzal és circa 10 hold föld és gazdasági épületek. Ögnyökök nélkül! — Értekezhetni: Kassánál, Hotel Central, Cluj.

Egy jókarban levő Singer varrógép és egy keményfa szabószéki eladó. Cím a kiadóban.

Bejáró lakartást val aina irodában vagy magánháznál. Címét keréi leadni a kiadóba.

Kiadó

október elcsjére egy szöpen beborozott, kertrenyiló, nagy, utcai parkettes szoba, fürdőszobahasználattal is, esetleg zongorabaráttal két-három szö mélynek. Str. General Berthelot (Eötvös-u.) 25. szám.

Hirdessen az Uj Keletben

Központi fűtések,

ipari szárítók, fürdő- és villanyberendezések tervezése, számítása és szerelése
Polonyi és Velits okl. g. mérnökök Turda (Torda.)
Extradyn néven forgalomba hozott saját készítményű rádiókészülékeink minden gyártmány minőségét és árát verik.

Kivonat az

יום כבוד	ראש השנה
Ujévi árjegyzékből	
שתיים מלות Selyem Tulesz, sarga vagy ezüst bortnival felszerelve	500 lejöl
שתיים מלות Gyapju	500 lejöl
שתיים מלות Török gyapju Tulesz, sarga v. ezüst bortnival felsz.	500 lejöl
שתיים מלות Barmicva, gyerektalesz, bortnival felszerelve	250 lejöl
מחזור Machzor, 9 drb., diszkötésben, egész évre, magyar, német vagy zsargon fordításban	650— lej
מחזור Machzor, 4 darab, főünnepekre, diszkötésben, magyar, német vagy zsargon fordításban	300— lej
מחזור Mirjam, diszkötésben 150, börimitáció 300, valódi bör	500— lej
מחזור קיטל דיביץ Kvitlippur sapka, fehér libertin, arany v. ezüst díszrel	120— lej

Valamint mindenféle rituális cikket vidékre is postán azonnal pontosan küldök.
ANTON ROSENZWEIG
Cluj, Piața Mihai Viteazul 37-38. — (Saját ház)
Kérem a 38. házszámra ügyelni!

Palesztinában na rend. Azok a határ meg itt-ott felbukkan tartoznak, hanem a cióra, amely most a kieny ragára szabó kénytdőn kétszöbe jobbra és balra a ré előre nem látó és a sokatlanul tehetsög felidözött. Nyugodta hogy ha az angol kö delétől fogva eljéget tumból reá hárul ezekre a zavarások hetett volna sor. Azó nyájás mosolyok, an lom az arabok felé joggal eltuloshatták reménységeit. A ma tes végrehajtsa azo arabokat arról, hogy nemzeti otthon olyan történelmi realitás, mindenkorra le kell tina a miénk és ug csak az arabokkal munk, hanem azzal a amely a zsidó nemz rének oltalmát magá

A város eseménye terröszetesen nem mentáris erővel feltö mantikus fázisában. tárgyalásokat folyta niszterrelökkel, taná field grammatügyi Melchiet, az angliai c öke, és Felix Warb terveniltek az illeté eredmény az lett, hog sol haderök végül is fast kaptak minden nak csirájában való do kolonisták és bev vagyona biztonságba fejkölök százával ker fegyverek elé. De ne